

Senioriopettaja

Nro 6/2018 14.12.2018

Hyvää joulua

**Jouluista luettavaa
Euroopan hullu vuosi 1968**

Senioriopettaja

Nro 6/2018 14.12.2018

Kuva: Mattson

Joulussa on aina erityistä tunnelmaa.

Tässä numerossa

- 4 Unohtumaton opintomatka Prahaan
- 8 Hannu Pirinen muistelee Vanhan valtausta
- 11 Lemmetty: Sohvaperunateatterin esitys
- 12 Lääkärin lausumissa yksinäisyyden torjuntaa
- 13 Joulupakinassa pieniä ihmeitä
- 14 Älykodit tulevat
- 16 Sauvakirkot viikinkien mestariteoksia
- 19 Keinutuoli: Sinulle joulu on Sinun Joulusi
- 20 Alueilla tapahtuu
- 25 Seniorikokki: Punajuurta uusin ohjein

Julkaisija: Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry
Undervisningssektorns Seniororganisation rf

Puheenjohtaja
Erkki Kangasniemi
Bredantie 40
02700 Kauniainen
erkki.kangasniemi@gmail.com

Toiminnanjohtaja
Kirsti Lehtinen
020 748 9736
kirsti.lehtinen@oaj.fi

www.osj.fi
www.facebook.com/osjry
Sivulle pääset joko omalla tai esimerkiksi kirjastosi tietokoneella.

Postiosoite
Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki
020 748 9736
Kaikki lehteen tuleva aineisto
päätoimittajalle: senioriopettaja@osj.fi

Osoite- ja jäsentietojen muutokset
Opetusalan Seniorijärjestön toimisto
020 748 9678
seniorit@oaj.fi

Päätoimittaja/toimitussihteeri

Anneli Rajaniemi

Kytöpolku 33, 00740 Helsinki

puh 040 768 8436

senioriopettaja@osj.fi

Painotuotteet
4041 0428

Ilmestyy kuusi numeroa vuodessa

Painos 22 300 kpl

ISSN 1798-6885

Toimitusneuvosto:

Marja-Terttu Halpio-Huttunen (pj), 044 293 3839

mthalpio@gmail.com

Arja Jääskeläinen, 044 306 9545

arjajii@gmail.com

Erkki Kangasniemi

erkki.kangasniemi@gmail.com

Kari-Veli Lehtonen, 050 582 3105

kariveli.lehtonen@gmail.com

Osmo Ukkonen, 040 763 7202

osmoukk@suomi24.fi

Anneli Rajaniemi (siht.) päätoimittaja

Taitto: Tuula Koivula ja Anneli Rajaniemi

Kirjapaino: Forssa Print, Esko Aaltosen katu 2, 30100 Forssa

puh. 03 42351

sähköposti: fkp@forssaprint.fi

Lehti julkaisee OSJ ry:n jäsenten pikkuilmoituksia maksutta.

Tilaushinta sisältyy jäsenmaksuun.

Toimituksellinen aineisto pyydetään lähettämään päätoimittajalle PC-muodossa kirjoitettuna ilman rivinvaihtoja tai pakkotavutuksia. Naputa kolme tyhjää lyöntiä kappaleajon merkiksi! Kuvat suositellaan ottamaan mahdollisimman suuressa koossa. Käytä mieluummin sähköpostia, teksti esimerkiksi Word tai RTF muodossa. Konekirjoitettu paperikäsikirjoitus käy myös. Tekstit ja kuvat voi lähettää myös CD-levyllä. Aineisto palautetaan vain pyydettyäessä.

19. vuosikerta

Ilmestymisaikataulu 2019

Numero	Aineisto	Ilmestyy
1	12.12.2018	25.1.2019
2	13.2.2019	22.3.2019
3	17.4.2019	24.5.2019
4	21.8.2019	27.9.2019
5	18.9.2019	25.10.2019
6	13.11.2019	20.12.2019

Kansi

Joulupukki matkaan jo käy

Kuva: Pixabay

Toivoa tarvitaan

Pessimisti ei pety. Itku pitkästä ilosta. Joka kuuseen kurkottaa, se katajaan kapsahtaa. Monet alakuloiset sananparret nousivat mieleeni, kun luin lokakuussa julkistetun Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen suomalaisten huolenaiheista.

Tutkimus maalaa karun kuvan suomalaisen tulevaisuusmietteistä. Enemmistö kyse-lyyn vastanneista odottaa kehityksen menev-än huonompaan seuraavissa asioissa: asumi-sen kustannukset, maaseudun kehitys, terve-ys- ja sosiaalipalvelut, rikollisuus, eri yhteis-kuntaryhmien väliset jännitteet, terrorismin uhka, luottamus päättäjiin, ympäristön tila, maahanmuuton seuraamukset ja maan vel-kaantuminen.

Vastapainoksi kehityksen arvellaan mene-vän parempaan suuntaan sukupuolten tasa-arvossa, Suomen vetovoimassa matkailumaana, harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksissa ja kulutusmahdollisuuksissa.

Tulokset tekevät mielteliääksi. Vastaajat ovat 18–79-vuotiaita kansalaisia. Onko meihin suomalaisiin iästä riippumatta sisäänrakennettu jonkinlainen synkkämielisyys tulevasta? Jos kui-tenkin tarkastelemme faktoja, synkistelyyn ei ole aihetta.

Suomi on pärjännyt erinomaisesti monissa kansainvälisissä vertailuissa: Suomella on itse-näisin oikeuslaitos, luotetuimmat poliisivoimat, kolmanneksi vähiten korruptiota, kolmanneksi paras sukupuolten tasa-arvotilanne ja toiseksi paras teinien lukutaito.

Suomen menestyksen ainekset ovat varsin perinteisiä: yhteistyö, tasa-arvo, koulutuksen ar-vostaminen ja luottamus. Jos verrataan Suomea nyt ja ennen sotia, voidaan puhua jopa suoma-laisesta ihmeestä. Ketkä ovat olleet rakentamas-sa tätä ihmettä? Seniorikansalaiset tietenkin.

Suomalaisten terveyskin on kohentunut ri-peästi, mikä näkyy eliniänodotteessa. Ennen vii-me sotia suomalaiset olivat yksi Euroopan sai-raimmista kansoista. Kun suomalainen mies eli 1940-luvun alussa keskimäärin noin 55 vuotta, on miesten elinajanodote tänään yli 78 vuotta. Naisten elinajanodote on pidentynyt lähes yhtä paljon, 62 vuodesta lähes 84 vuoteen.

Positiivisista muutoksista saisimme helposti pitkän listan. Maailman kehittymistä parempaan suuntaan on kuitenkin vaikea hahmottaa, koska uutisvirta sodista, ongelmista ja katastrofeista sumentaa silmämme.

Tulevaisuudella pelottelun sijaan tarvitsem-me toivoa. Vain yhdessä parempaan uskoen

Pääkirjoitus

voimme ratkaista edessä olevat globaalit ja ko-toperäiset ongelmat. Luottamus tulevaan on hy-vä henkinen perintö myös tuleville sukupolville.

Lopuksi haluan toivottaa kaikille jäsenillem-me hyvää joulua ja *toiveikasta* uutta vuotta!

Kirsti Lehtinen
toiminnanjohtaja
kirsti.lehtinen@oaj.fi

Det behövs hopp

En pessimist blir aldrig besviken. Efter glädje kommer sorg. Den som gapar ef-ter mycket mister ofta hela stycket. Jag kom att tänka på många dystra ordspråk efter att ha läst den undersökning över finländarnas anledningar till oro som Stiftelsen för kommunal utveckling publicerade i oktober.

Undersökningen utmålar en kärv bild av finländarnas förväntningar på framtiden. En majoritet av svararna väntade en utveckling till det sämre i följande frågor: kostnader för bo-endet, utvecklingen på landsbygden, social- och hälsovårdsservicen, brottsligheten, spänningar mellan olika samhällsgrupper, terrorismhotet, förtroendet för beslutsfattarna, miljöns till-stånd, följderna av invandringen och landets skuldsättning.

Som en motvikt anses utvecklingen gå mot det bättre gällande jämvikten mellan könen, Finlands dragningskraft som turistland, möjlig-heterna till hobby- och fritidsverksamhet och konsumtion.

Resultaten gör en betänksam. Svararna är medborgare i åldern 18–79 år. Har vi finlän-

dare ett slags inbyggd tendens att se dystert på framtiden oberoende av ålder? Om vi ändå granskar fakta finns det ingen orsak till att vara dystert.

Finland har klarat sig utmärkt i många inter-nationella jämförelser: Finland har det mest självständiga rättsväsendet, det mest pålitliga polisväsendet, tredje minst korruption, tredje bäst situation gällande jämställdheten och näst bäst läskunnighet bland tonåringar.

Roten till Finlands framgångar är traditio-nella: samarbete, jämlikhet, värdesättande av utbildning och förtroende. Om man jämför Finland med nutid och tiden före krigen kan man till och med tala om det finska undret. Vem har varit med om att bygga upp detta un-der? Naturligtvis seniormedborgarna.

Finländarnas hälsa har också förbättrats i rask takt vilket man ser i förväntningarna på livslängden. Före de senaste krigen var finlän-darna ett av Europas sjukaste folk. Då en fin-ländsk man i början av 1940-talet beräknades att bli 55 år gammal i medeltal är männens livslängd i dag över 78 år. Förväntningarna på

kvinnornas livslängd har förlängts nästan lika mycket, från 62 år till nästan 84 år.

Vi kan lätt få en lång lista på positiva för-ändringar. Det är dock svårt att gestalta världens utveckling mot det bättre då nyhetsflödet om krig, problem och katastrofer fördunklar vår blick.

I stället för att skrämman med framtiden be-höver vi hopp. Bara genom att tillsammans tro på det bättre kan vi lösa de problem vi har globalt och här hemma. Förtroendet för det kommande är ett gott andligt arv till följande generationer.

Till slut vill jag tillönska alla våra medlem-mar en god jul och ett löftesrikt gott nytt år!

Kirsti Lehtinen
verksamhetsledare

Ulla Bäck
översättning

50 Vuotta sitten

Passit keräsivät paljon leimoja.

Unohtumaton opintomatka

On vuosi 1968. Meitä oli 24 Hämeenlinnan seminaarin oppilasta, jotka olimme tehneet kovasti töitä opintomatkaa varten. Elokuussa matkalaukut pakattuina, vähän jännitystä mukana lähdimme Helsingin lentoasemalle päämääränä Praha ja Budapest.

Opintomatkamme matkanjohtajana toimi lehtori **Maire Juvonen**. Saavuimme Shönefeldin lentokentälle, Itä-Berliiniin, missä vietimme kuumaa kesäpäivää. Junan lähtöä odotellessa kulutimme aikaa kävelen ja sikäläistä elämää ihmetellen.

Matka jatkui yöjunalla Prahaan. Matkasta väsyneinä, jaksomme aamupäivällä

Iloinen joukko lähdössä kohti seikkailua.

Tunnelma Kaarlen sillalla oli valoisa.

lähteä tutustumaan kaupunkiin ja teimme vähän ostoksiakin. Tapasimme tšekkiläisiä nuoria kaduilla ja kahviloissa.

Palasimme aikaisin hotelliin, nukkumaan pois matkan rasituksia. – Meillähän olisi vielä viikko aikaa nauttia kauniista kaupungista ja sen ympäristöstä.

Aamiaisen jälkeen kiertoajelulla kuulumme oppaaltamme Prahan historiaa ja tutustuimme mielenkiintoisiin kohteisiin: kuninkaan linnaan, Kaarlen siltaan, Vanhaankaupunkiin kelloineen. Meidän piti olla aikaisin hotellilla, koska seuraavana päivänä olisi retki Karlovi Variin.

Iltaimenot kaupungilla houkuttelivat kuitenkin vaivihkaa ulos. Hotellimme sijaitsi pääkatu Vaslavski Namestin varrella. Suurkaupungin tapaan siellä vilisi ihmisjoukkoja, nuoria ja vanhempiakin. Nuorison keskuudessa tuntui olevan huoli tulevaisuudesta. Olihan Prahan Kevät. Jäimme juttelemaan joidenkin kanssa. Heillä tuntui olevan pelko venäläisten määräsval-

lan lisääntymisestä ja joku epäili heidän tulevan vielä rajan yli.

Seuraavaa aamua ajatellen vetäydyimme nukkumaan. Ryhmästämme muutama jäi vielä viettämään hauskaa iltaa ja palasi hotellille taksilla. He ihmettelivät vilkasta lentoliikennettä. Koneita näkyi tulevan parin minuutin välein.

Aamuvarhaisella 21.8. kokoonnuimme hotellin aulaan aamiaista ja päivän ohjelmaa varten. Meille kerrottiin, että retki on peruttu ja aamiaiselle menemme joskus, kun siihen tulee sopiva tilaisuus. Kaikki kyllä jo huomasivat, että ulkona tapahtuu jotain merkillistä.

Olimme havainneet huoneiden ikkunoista lentokoneiden suuren määrän, kadulla jyrisivät tankit ja väenpaljouden. Tunnelma aulassa oli ankea. Oli itkua ja tuskailua. Meitä kiellettiin menemästä kadulle ja kadun puolen ikkunoista ei ollut hyvä kurkkia. Meni jonkun aikaa ennen kun saimme tietää, mitä yön aikana oli tapah-

Ikkunasta katselimme, kuinka vuoroin panssarit ja väkijoukot ilmaantuivat näkyviin.

tunut. Varsovan liiton sotilasvoimat olivat miehittäneet Tšekkoslovakian.

Tilanne jatkui sekavana. Pääsimme aami-
aiselle, mutta meidät vietiin takakautta kel-
lariholvien läpi ruokapaikkaan. Oppaamme
piti turvallisuudestamme hyvää huolta.

Olimme kuitenkin tietoliikenteen mo-
tissa. Yhteys Suomeen saatiin vasta seuraava
päivänä. Eihän silloin ollut mitään kän-

nyköitä. Tiesimme kotiväen ja kotiin jäänei-
den opiskelijatovereittemme huolen, em-
mekä kuitenkaan voineet auttaa tilannetta.
Mitä meille tapahtuu? Miten pääsemme
jatkamaan matkaamme? Jäämmekö tänne
vai pääsemmekö pois?

Päivä jatkui odottaen ja ikkunoista kur-
kistellen. Otimme tietysti valokuvia, vaika
riskillä. Alakerran aulassa kuultiin hu-

huja, milloin Dubcek, milloin Svoboda oli
muka kuollut. Muistakin kuolleista huhut-
tiin. Tuntui, ettei kellään ollut varmaa tie-
toa mistään. Tankkeja, sotilaita ja mieltään
osoittavia tšekkejä tuli kadulle koko ajan
lisää.

Yöllä heräsimme valtavaan meteliin, kun
kadun päässä sijaitsevaa rakennusta tuli-
tettiin sarjatulella. Jotkut tytöistä halusivat
vaihtaa kadunpuoleisista huoneista sisäpi-
han puoleisiin, mutta osa halusi jäädä. Täy-
tyihän tarkkailupiste säilyttää.

Kadulle levisi aavemainen hiljaisuus, ja
sitten alkoi ääniä, kuulua ikään kuin isojen
sadepisaroitten ropinaa. Ääni voimistui.
Valtava kulkue lähestyi hotelliamme. Kul-
kueen ensimmäisissä riveissä kannettiin
mustia lippuja – yhtä monta kuin kuolleita
oli siihen mennessä. Mustien lippujen taka-
na kannettiin Tšekkoslovakian lippuja.

Kulkue pysähtyi hotellimme kohdalle ja
ihmiset lauloivat Tšekkoslovakian kansal-
lislaulua. Sitten marssijat jatkoivat äänettä-
minä matkaansa, kunnes tankit hajottivat
kulkueen. Hotellimme lähellä paloi tankki.
Kukaan ei tullut siitä ulos!

Se, mitä kadulla tapahtui, oli ihan mei-
dän silmiemme edessä: väkijoukot, pans-
sarivaunut, sotilasautot ja kuorma-autot
täynnä paikallisia, rohkeita ihmisiä. Vuoroin
kuului huutoja, hiljaisuutta ja laukauksia ja
moottorien ääntä. Pelkäsimmekö? Emme.
Enemminkin tunsimme hämmennystä, vi-
haa ja raivoa miehittäjiä kohtaan sekä pet-

Aamulla väki alkoi kokoontua Vaslavski-aukiolle jalan ja autojen kyydissä.

Ensimmäisen uhrin kantama lippu oli tuoreen veren tahrima.

tymystä matkamme keskeytymisen johdosta.

Tilanne oli yllättävä. Emme tajunneet sen vakavuutta. Alkuun olimme pelkästään hotelliväen ja oppaamme tietojen varassa. Uteliaita kyllä olimme. Prahalaiten mielienilmaisut panssarivaunujen ja sotilasautojen keskellä teki meihin vaikutuksen. Riipaiseva näky oli nuoren opiskelijan tuore veri Tšekkoslovakian lipussa, jota kuljetettiin katua etenevän saattueen edessä.

Seuraavana aamuna ikkunasta kurkkimista rajoitettiin, kun miehistön kuljetusajoneuvoja oli sijoitettu vastakkaiselle puolelle katua. Sotilaat istuivat niissä selät suorina, vakavilmaisina ja aseet tanassa, piiput osoittaen huoneittemme ikkunoihin. Hotellin eteen oli sijoitettu panssarivaunun lehtitaloa vartioimaan.

Saimme kuulla oppaaltamme, että ulkomaalaisten on poistuttava maasta ja heille järjestettäisiin siihen mahdollisuus, vaikka rajat olikin suljettu. Meille annettiin eväitä ja meidät siirrettiin turvallisuussyistä laita-

opistoon. Pettymys oli suuri, kun emme päässeet jatkamaan suunniteltua matkaamme Unkariinkaan. Matkanjohtajamme sai yhteyden Suomeen sekä matkatoimistoon, joka alkoi järjestellä meille paluumatkaa.

Muutama juna oli jo lähtenyt täytenä. Olimme epävarmoja, tuleeko meille enää mahdollisuutta. Kuitenkin yhdelle junalle avattiin vielä raja ja me pääsimme siihen. Päämäärästä ei ollut tietoa. Tuntui, että matka kesti ikuisuuden. Juna pysähtyi välillä pitkäksikin aikaa ja odotti vuoroaan.

Olimme väsyneitä, jännittyneitä, likaisia, nälkäisiä ja pettyneitä. Jossain myytiin jäätelöä. Se maistui kuin pikkutyttönä kotikaupasta ostettu vaniljapuikko. Saavuimme Nürnbergin kautta Berliiniin, jossa viidentähden hotelli Schweizerhoff otti meidät syleilynsä pehmeine vuoteineen ja valkoisine lakanoineen.

Palasimme kotiin ja jatkoimme opiskelua. Päivän rutiinit palautuivat. Harmitus menetetyistä matkaviikosta, sekä osin hukkaan tehdystä rahankeruutyöstä jäi taka-alalle. Mutta opintomatkan

Iskulauseita ilmestyi nopeasti kaikkialle.

se oli sellaisenaankin. Tapahtumat pyörivät mielessämme ja puheissamme. Järjestimme kotiin päästyämme seikkailustamme tilaisuuden, jossa kerroimme tapahtumista ja näytimme kuvia. Sympatit tšekkoslovakialaisia kohtaan olivat voimakkaat. Harjoittelimme heidän kansallislaulunsa ja kuuntelimme Smetanan Moldautta sydän sykkien. Vielä viidenkymmenen vuoden jälkeen tunteet tulevat pintaan niitä kuunnellessa ja panssarivaunun kohtaaminen yllättäen yhä säikäyttää.

Matkalaisten muistoista koonnut
Sointu Simola ja
Annikki Jokiniitty
 kuvat muistelijoiden albumeista

Lisää elämää vuosiin

Otsikon mukaisen lausahdus on Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry:n motto. OSJ pyrkii antamaan lisää elämää eläkevuosiin kahdella rintamalla; toimimalla tehokkaasti ja vaikuttavasti valtakunnallisesti sekä paikallisyhdistysten kautta. Kuluvalle vuodelle hyväksytyn toimintasuunnitelmansa mukaisesti OSJ:n tavoitteena on jäsentensä sosiaalisen aseman ja eläke-etujen turvaaminen sekä jäsentensä henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin edistäminen.

OSJ:lla on noin 21 000 jäsentä 72 paikallisyhdistyksessään. Jokainen OSJ:n jäsen on valtakunnallisen OSJ-jäsenyyden ohella jäsen myös jossain paikallisessa senioriopettajayhdistyksessä. Senioriopettajayhdistys toimii jäsentensä välisenä yhdyssiteenä, edistää virkistys- ja harrastustoimintaa ja osallistuu yhteisten sosiaalisten ja oikeudellisten etujen ajamiseen.

Senioriopettajayhdistysten toiminta on erittäin vilkasta ja toimeliasta. Tämä selviää vaikkapa käymällä jäsenyhdistysten kotisivuilla. Niille on helppo mennä vaikkapa OSJ:n nettisivujen kautta valitsemalla ylälaidasta kohdan Yhdistykset. Yhdistysten toimintaan osallistumalla tutustuu paikallisiin senioriopettajiin ja löytää sieltä vanhoja ja uusia tuttavuuksia. Yhdistykset järjestävät paljon antoisia retkiä, vierailuja ja tutustumiskäyntejä. Teatterikäynnit ja konsertit näyttävät olevan yleisimmin yhdistysten

toimintasuunnitelmissa. Olemalla mukana senioriopettajayhdistysten toiminnassa pysyt ajassa mukana ja säilytät oman aktiivisuutesi.

Senioriopettajayhdistyksissä on runsaat 600 luottamushenkilöä lähinnä niiden hallituksissa varsinaisina tai varajäseninä. Vuosikokoukset pidetään sääntöjen mukaisesti tammi–helmikuussa. Vuosikokouksiin kannattaa osallistua, sillä siellä päätetään yhdistyksen toiminnan suuntaviivoista sekä tutustumis- ja käyntikohteista. Tämän lisäksi siellä tehdään päätökset OSJ:lta saatavan jäsenmaksuavustuksen ja joissakin yhdistyksissä perittävän jäsenmaksun käyttökohteista.

Kokouksessa valitaan myös yhdistyksen puheenjohtaja ja hallitus. Toimikausi on kaksivuotinen ja puolet hallituksesta on erovuorossa. Monet kokevat hallituksessa toimimista kohtaan jopa pelkoa, mutta tosiasia on, että hallituksen jäsenenä pääsee parhaiten vaikuttamaan yhdistyksen toimintaan. Kahdeksan vuoden omakohtaisella kokemuksella kannustan mukaan senioriopettajayhdistysten hallitustoimintaan.

Monelle OSJ:n jäsenelle yhdistyksen toimintaan mukaan lähteminen ja osallistuminen saattaa olla vaikeaa. Etenkin hiljakkoin eläkkeelle jääneet eivät vielä koe olevansa eläkeläisiä. Joillakin saattaa olla kynnyksenä se, ettei siellä ole tuttuja. On mielestäni turha tuntea arkuutta, uusia tuttavuuksia tulee

olemalla mukana. Kannustan myös teitä jo toiminnassa mukana olevia houkuttelemaan mukaan niitä senioriopettajia, jotka empivät osallistumistaan. Tuntemattoman Sotilaan vänrikki Kariluotoa mukaillen: "Ei saa jäädä kotiin makaamaan". Olemalla mukana senioriopettajien toiminnassa saa lisää elämää eläkevuosiin.

Koska tämä Senioriopettaja-lehti on vuoden viimeinen, toivotan OSJ:n hallituksen ja omasta puolestani kaikille jäsenillemme ja muille tämän lehden lukijoille rauhaa Joulua ja onnekasta ja toiminnallista vuotta 2019.

Matti Pitkänen

OSJ:n varapuheenjohtaja
Kajaanin Seudun Senioriopettajat ry:n
puheenjohtaja

Vanhaa valtaamassa

Maanantaina 25. marraskuuta vuonna 1968 kello 17.13 parisataa ”kriittistä oppositio-opiskelijaa” valtasi Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan eli HYY:n omistaman Vanhan ylioppilastalon, jossa oli tarkoitus viettää seuraavana iltana HYY:n 100-vuotisjuhla. Yksi valtaajista oli sittemmin luokanopettajaksi valmistunut Hannu Pirinen.

Yliopistolla oli tiedossa, että Ylioppilaat – Studenterna -niminen ryhmä oli suunnitellut Vanhan valtausta jo pitempään. He olivat tyytymättömiä yhteiskunnan valtarakenteisiin. Tämä liittyi Helsingin yliopistoon ja sen ylioppilaskuntaan, muuhun oppikoululaitokseen sekä poliittisiin toimijoihin ja poliittiseen järjestelmään.

HYY:n hallitus oli teljennyt Helsingin keskustassa, Mannerheimintien ja Aleksanterinkadun kulmauksessa sijaitsevan Vanhan ovet sisältä päin valtaushuhujen myö-

tä. Ennakkoon sovitun mukaisesti Vanhan tiloissa toimineen Ylioppilasteatterin eli YT:n johtaja **Timo Kallinen** avasi oven valtaajille. Samaan aikaan joku valtaajista rikkoi toisen oven ikkunan. Vanha alkoi täyttyä nopeasti.

Yksi Vanhan valtaajista oli Kuopiossa Helsinkiin muuttanut Hannu Pirinen. Hän oli 20-vuotiaana aloittanut muutamaa kuukautta aiemmin teoreettisen filosofian opinnot Helsingin yliopiston humanistisessa tiedekunnassa.

– Muutama viikko ennen valtausta yliopistolla oli ollut pari kapinakokousta. Niissä jotkut uhosivat, että Vanha pitää vallata. Minäkin olin ollut paikalla uteliaisuudesta.

– Valtauspäivänä näin yliopistolla Portin ruokalassa lappuja otsikolla: VANHA VALLATTU! Lähdin heti Vanhalle. Ovet olivat auki ja porukkaa virtasi sisään.

VANHA TULI TÄYTEEN

Pirinen toteaa, että vuosi 1968 sai tuoreeltaan nimen Euroopan hullu vuosi. Pariisissa, Berliinissä, Prahassa ja muuallakin kuului. Tukholmassa opiskelijat valtasivat oman ylioppilaskuntansa talon.

– Media odotti kovasti, milloin Suomessakin tapahtuisi jotain. Saman vuoden elokuussahan Varsovan liiton maat olivat

Vanha ylioppilastalo vallattiin 50-vuotta sitten marraskuussa. Enimmillään paikalla oli noin tuhat henkeä.

miehittäneet Tšekkoslovakian. Olin seuraamassa myös Neuvostoliiton vastaista mielenosoitusta sen suurlähetystön edessä.

Tiedotusvälineitten edustajia olikin Vanhalla runsaasti. Vanha täyttyi yliopisto-opiskelijoista ja muista kiinnostuneista. Parhaimmillaan paikalla oli noin tuhat henkeä. Isossa juhlasalissa tauotta jatkuneen kokouksen puheiden teemoina olivat muun muassa yliopiston hallintouudistus, HYY:n pakkojäsenyys ja hallinto-organisaatio, talous- ja kiinteistöpolitiikka, jäsenistön etäisyys ylioppilaskunnasta sekä Ylioppilaslehden linja.

– Yliopistolla proffat ja laitosten esimiehet määräsivät kaikesta. Osa opiskelijoista koki, että ylioppilaskuntamme oli yliopiston kiltti juoksupoika. Vanhalla nostettiin vahvasti esiin Mies ja ääni-periaate.

– Yhteiskunta oli tuohon aikaan ylipäättään jäykkä. Tämä näkyi laajemmin myös koululaitoksessa. Koulussa opettaja puhui ja oppilaat kuuntelivat, eikä asioita mietitty eri näkökulmista. Nykyäänhan on toisin, pohtii Pirinen, joka valmistui sittemmin luokanopettajaksi Ruotsissa. Hän työskenteli ala-asteella luokanopettajana niin Ruotsissa kuin Suomessakin.

Pirisen mukaan Vanhalla oli melko kiihkeä tunnelma. Puheenjohtajisto myönsi puheenvuoroja kaikille halukkaille.

– Palopuheita tuli perä perään, kestoltaan ne olivat kai pariminnuuttisia. Puheissa oli uhoamista, mutta aika kesyjä ne lopulta olivat, varsinkin nykyiseen jyrkkään vihapuheeseen verrattuna. 1960-luvun yleiseen henkeen Vanhan valtauksen tunnelma oli kuitenkin haiseva vastalause. Oli valtauskokouksessa toisaalta myös yksitoikkoisuutta, koska sama meno jatkui tuntitolkulla.

VASEMMISTOLAISUUS ALKOI KOROSTUA

Vanhalle tuli myös valtaustapahtumaan kielteisesti suhtautunutta oikeistoväkeä.

– Myöhään ensimmäisenä iltana joku valtauksen vastustaja heitti takaparvelta savupommin tai kaksi alas penkkirivien väliin ja juoksi tiehensä. Tarkoituksena oli varmaankin savustaa meidät ulos ja saada valtaus näin loppumaan.

– Johtoryhmä kuitenkin kuulutti heti talva: älkää poistuko, se on vain savupommi. Tämä tehoi. Sali tyhjennettiin ja tuuletettiin, ja pian palopuheet taas jatkuivat.

Kokous jatkui yli puolen yön, väki vähe-

ni pikkuhiljaa. Vanhan juhlasalissa tai sen muissa tiloissa yöpyi parisataa valtaajaa. Pirinen meni yöksi kotiinsa, hän asui alivuokralaisena noin kilometrin päässä Vanhalta.

– Neljän tunnin unien jälkeen palasin Vanhalle. Jossain siellä takahuoneessa oli kymmenkunta ihmistä. Paikalla oli esimerkiksi myöhempi proffa **Lars D. Eriksson** sekä toimittaja **Johan von Bonsdorff**, jonka muistan ihmetelleen: missä viipty Suomen intelligentsian tuki.

Toisena valtauspäivänä tunnelma oli selvästi vasemmistolaisempi kuin edellisenä iltana oli ollut. Lisäksi kansainväliset teemat olivat enemmän esillä.

Valtaustapahtumaa voi luonnehtia itseohjautuvaksi. Organisaatiot tai taustatohot eivät korostuneet, vaan paikalla oli yksittäisinä opiskelijoita. Tapahtumaa suunnittelemassa olleeseen Ylioppilaat – Studenterna -ryhmään kuului esimerkiksi Akateemisen sos.dem.yhdistyksen, Opiskelijoiden YK-liiton, valtiotieteilijöiden järjestön Kannunvalajien sekä eräiden muiden aineyhdistysten henkilöitä. Mukana oli niin vasemmistolaisia, keskustalaisia kuin liberaalejakin.

– Keskiryhmät eli keskustalaiset ja liberaalit lähtivät toisena päivänä Vanhalta, koska kokous oli muuttunut vasemmistohenkiseksi. Vanhalle saapunut ammattiyhdistysväki ilmaisi tukensa valtaajille.

Valtaajien yhtenä tavoitteena oli saada siirrettyä HYY:n 100-vuotisjuhla pois Vanhalta. Näin tapahtui, uudeksi juhlapaikaksi tuli Konservatorio.

VALTAUS OSA LAAJEMPAA KOKONAISUUTTA

Toisen valtauspäivän aamuna kello yhdeksältä pidetyssä kokouksessa oli tiettävästi noin 500 valtaajaa. Väki väheni illan lähestyessä. Valtaus päättyi noin vuorokausi sen alkamisesta. Lopuksi radiossa luettiin ponnet, joissa mm. vaadittiin yleiskokoukselle ylintä päätäntävaltaa HYY:ssä, taloudellista demokratiaa sekä marxilaisten työryhmien perustamista jokaiseen tiedekuntaan. Sittemmin valtaajilla oli eri näkemyksiä siitä, edustivatko ponnet kokouksen laajempaa vai pienen marxilaishenkisen ryhmän kantaa. Lähteiden perusteella vaikuttaa siltä, että ponnet saivat ainakin väljän hyväksynnän tiistaiaamun kokouksessa.

– Meidän valtaajien mieliä lämmitti se, että heti valtauksen jälkeen presidentti Kekkonen tervehti ilolla tapahtumaa

Eläkkeellä oleva Luokanopettaja Hannu Pirinen oli mukana Vanhan valtauksessa.

Ylioppilaskunnan teettämä 100-vuotisjuhlamitali.

HYY:n satavuotisjuhlassa pitämässään radioidussa puheessa.

Vanhan valtauksen kiteytyi ja symbolitui monia 60-luvun lopun teemoja. Samalla se toimi alkupisteenä jollekin uudelle, joka haki vielä muotoaan. Yliopistolla poliittisuus, erityisesti vasemmistolaisuus alkoi Vanhan valtauksen jälkeen korostua. Vanhan valtaus ei yksistään muuttanut mitään, vaan se oli osa laajempaa kokonaisuutta. Vanhan valtaajat olivat eturintamassa demokratia- ja itsemääräämisyksymyksissä sekä kansainvälisissä kysymyksissä.

Yksilötasolla valtaus toimi inspiraation lähteenä tai oli ainakin kiinnostava ja mieleenpainuva tapahtuma.

– Vanhan valtauksesta muodostui pian myytti. Muistan, että myöhempinä vuosina jotkut nuoremmat kertoivat arvostavansa meitä Vanhan valtaajia, kertoo Pirinen, joka viettää tätä nykyä eläkepäiviään Kirkkonummella.

Juhana Unkuri, teksti
Kirjoittaja on vapaa toimittaja
Vexi Savijoki, kuvat

Verohallinto laajensi OmaVeron myös henkilöasiakkaille

OmaVero on verkkopalvelu, joka kokoaa veroasiat yhteen osoitteeseen. OmaVero korvasi marraskuussa 2018 esimerkiksi Verokortti verkossa- ja Veroilmoitus verkossa -palvelut. OmaVeron kirjaututaan verkkopankkitunnuksilla, sähköisellä henkilökortilla tai mobiilivarmenteella.

OmaVerossa näkee veronpalautuksen määrän ja maksupäivän sekä jäännösverojen määrän ja eräpäivät. Siellä voi tehdä muutoksia verokorttiin, ja sinne tulee myös esitötetty veroilmoitus. Lisäksi OmaVerossa voit maksaa veroja, tehdä oikaisuvaatimuksen tai vastata selvityspyyntöön sekä hakea ennakoveroa, jos sinulla on esimer-

kiksi vuokratuloja tai omaisuuden myyntivoittoja. Verotuspäätökset arkistoituvat OmaVeron vuodesta 2018 lähtien.

Vuoden 2019 verokortit postitetaan joulutammikuussa

Verottajalta saa edelleen myös paperipostia, kuten vuoden 2019 verokortit, jotka postitetaan vuodenvaihteessa. Verokorttiin voi tehdä muutoksia OmaVerossa. Myös esitötetty veroilmoitus tulee keväällä 2019 postitse kotiin, jos ei ole ottanut käyttöön sähköistä viranomaisasiointia osoitteessa suomi.fi/viestit. Jos Suomi.fi-viestit on ottanut käyttöön, omaan sähköpostiin tulee ilmoitus aina, kun OmaVerossa on uutta tietoa veroasioista.

Jos verkkopalvelun käyttäminen ei ole mahdollista, voit edelleen hoitaa veroasioita paperilla, käydä verotoimistossa tai soittaa verotoimistoon. Voit myös valtuuttaa läheisesi hoitamaan veroasioitasi puolestasi Suomi.fi:n Valtuudet-palvelussa. Kun valtuutus on tehty, valtuutettu voi nähdä, korjata tai ilmoittaa valtuuttajan kaikkia verotustietoja OmaVerossa.

ETK:n Rantala:

Työeläkerattaita pitää koko ajan huoltaa

Marraskuun puolivälissä pidetyssä työeläkepäivässä 2018 puhunut Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja **Jukka Rantala** on verrannut eläkejärjestelmän toimivuutta myllyn rataspyöriin. Rattaat tarvitsevat jatkuvaa vedenvirtausta toimiakseen. Olenaiset eläkkeiden rattaat on uusittu ja ovat kunnossa. Periaate on hyvä eikä merkittäviä uudistamistarpeita ole nähtävissä. Mutta rattaita pitää koko ajan huoltaa.

Sekä YEL että perhe-eläke ovat seuraavana uudistamistarpeessa. Ilmarisen toimitusjohtaja **Jouko Pölönen** ehdotti, että työeläkeote pitäisi saada mobiilipankkiin, jossa ihmiset asioivat muutenkin.

Iso osa työeläkealan työprosesseista tullaan automatisoimaan ja samalla katoaa paljon työpaikkoja.

Eläketurvakeskuksen johtaja **Heli Backman** kertoi kunnallisen ja yksityisen eläkejärjestelmän yhdistämiseen tähtäävän työryhmän tuloksista. Nyt näyttää siltä, että mahdollisesti työryhmä tulee ehdottamaan yksityisen ja julkisen sektorin yhdistämistä.

Senioriopettaja tuli toiseksi novellikilpailussa

OSJ:n jäsen **Margit Vesterinen** sai toisen palkinnon OKKA-säätiön ja WSOY:n järjestämässä novellikilpailussa.

Työeläkkeet nousevat vuoden 2019 alussa vajaat 1,5 prosenttia

Työeläkeindeksi nousee 1,45 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Työeläkeindeksillä tarkistetaan maksussa olevat työeläkkeet. Työeläkeindeksiä laskettaessa palkkojen muutoksen osuus on 20 prosenttia ja hintojen muutoksen 80 prosenttia.

Palkkakerroin nousee vuoteen 2018 verrattuna noin 1,9 prosenttia. Palkkakerrointa käytetään tulevan työeläkkeen laskennassa. Sillä tarkistetaan vuosiansiot

eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Palkkakertoimessa palkkojen muutoksen osuus on 80 prosenttia ja hintojen muutoksen 20 prosenttia.

Työeläkkeen laskennan lisäksi palkkakerrointa käytetään sairausvakuutuslain mukaisten sairaus-, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahojen, erityshoitorahan sekä kuntoutusrahan perusteena olevien tulojen ja tuloarajojen määrittelyssä.

Lisäksi palkkakertoimella tarkistetaan omaishoidon tuen vähimmäismäärä, perhehoitolain mukainen palkkio, työnantajien työttömyysvakuutusmaksujen porrastusta säätelevät palkkasummarajat sekä poikkeustapauksissa työttömyyspäivärahan perusteena oleva palkka.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvisti 25.10.2018 työeläketurvaa koskevat indeksit vuodeksi 2019.

Ammattilaisetkin erimielisiä muistihäiriöisen oikeasta hoitopaikasta

Turun yliopiston hoitotieteen laitos on ollut mukana tutkimuksessa, jossa vertailtiin muistihäiriöisten ikääntyneiden ihmisten ja heidän läheistensä tilannetta kahdeksassa eurooppalaisessa maassa.

Tavoitteena oli löytää tekijöitä, jotka vaikuttavat hoitopaikan valintaan. Tutki-

muksessa ei löytynyt yksimielisyyttä siitä, onko muistisairaana paikka kotona vai laitoksessa.

Samoista esimerkitapauksista oltiin hyvin erimielisiä, jopa ammattilaisten kesken. Hoitotieteen professorin **Helena Leino-Kilven** mukaan muistihäiriöisten palvelu-

jen suunnitteluun tarvitaan lisää tutkittuja, yhtenäisiä kriteerejä. Ne helpottaisivat hänen mielestään ikääntyneen väestön oikean paikan löytämistä. Hän toivoo myös selvitystä siitä, miten vanhusten kotihoitoon lisääminen on vaikuttanut Suomessa.

Sohvaperunateatteri esittää: Kadonneen sopimisen metsästys

Varatuomari Markku Lemmetty
markku.lemmetty@helsinki.fi

1. näytös:

On synkkä ja myrskyinen yö. Jossain tuoksuu tupoviineri, mutta sitten sen hajukin katoaa.

Juha: Nyt tehdään sopimus. Sovitaan paikallisesti, että pärstäkerroin saa ratkaista työpaikoilla.

Antti: En sovi. En ole sopijaosapuoli.

Petteri: Tärkeintä on sopiminen. Kuka sopii?

Ay-kuoro: Missä on luottamusmies? Heti sovitaan, sovitaan, sovitaan.

Näytös päättyy sekamelskaan.

2. näytös:

Piinallinen hiljaisuus vallitsee. Sen katkaisee pohdintojen vyöry.

Juha (itseksensä): On se kumma, kun uusia työpaikkoja tulee, talous kasvaa, mutta pienissä työpaikoissa ei saa irtisanoa helpommin, kun suuremmissa? Jokin tässä mättää.

Antti (on hiljaa, eikä sano mitään):

Petteri (ajatuksiinsa vaipuneena):

Ay-kuoro (hyristen, vanhoja aikoja muistellen): Jos ois' tupo niin monista asioista vois' sopia, sopia, sopia.

Etelärannan kympit (saapuvat näyttämölle, painokkaasti): Ei sovita.

3. näytös:

Jo valkenee varhainen aamu Kesärannan maisemissa.

Juha: Kysytään eduskunnalta, saako pienissä yrityksissä helpommin irtisanoa?

Antti: Se on kuin kiviä laittelis' herrain polulle. (Väärä repliikki ja väärä näytelmä.)

Petteri (ääni väristen): Vaalit tuloo!

Repliikki aiheuttaa värinää kaikissa esiintyjissä.

Ay-kuoro ja Etelärannan kympit (yhdessä): Kolmikantaa, -kantaa, -kantaa!

Esirippu.

Yleisön arvioita:

Sohvaperuna 1:

Ei huono. Näytelmä on ajankohtainen, mutta vuorosanat ovat ennalta arvattavia.

Jännitys säilyy sopivasti loppuun asti. Itse asiassa jännitys säilyy edelleen.

Kuopataanko kolmikanta? Se jäänee seuraavaan esitykseen.

Sohvaperuna 2:

Draaman aineksia. Itse olisin vielä ryydittänyt näytelmää pienillä sopivilla lakoilla, joita olisi voitu paheksua ja vaatia niiden kieltämistä. Näyttämöltä puuttui selvästi yrittäjähänki.

Sohvaperuna 3:

Minusta tässä oli selvästi perinteisen tupoteatterin vaikutusta. Kaikilla näyttelijöillä ei ilmeisesti ole vanhaa ja yleissitovaa painolastia. Pyörä voidaan keksiä uudelleen ja uudelleen.

Tähän päättyy tällä palstalla tarinan-kerrontani. Kiitän mahdollisuudesta kuvitella maailmaa opettajien elämänkokemuksen kautta. Kolumneja tehdessäni olen sieluni silmin nähnyt tarkkasilmäisiä ja -korvaisia maailman menossa mukana olevia senioreita.

Markku Lemmetty

*Hyvää Joulua,
terveyttä ja
pitkää ikää!*

Mikael Rajaniemi

Katri Hamunen
LT, anestesiologian erikoislääkäri

Torjutaan yksinäisyyttä yhdessä

Sosiaaliset suhteet ovat olennainen osa ihmisten hyvinvointia. Yksin oleminen tai viihtyminen voi liittyä elämäntilanteeseen tai olla oman valinta. Jokainen meistä kaipaa aikoin yksinoloa. Toisten seurassa olemiselle ei ole oikeaa määrrää vaan se on hyvin henkilökohtainen ja vaihteleva asia. Ongelmaksi yksin oleminen muuttuu silloin kun se ei ole oma valinta ja henkilö kärsii tilanteesta.

Eläkkeelle siirtymiseen ja ikääntymiseen liittyy usein paljon muutoksia ja menetyksiä, ja tämän vuoksi yksinäisyyden tunteet ovat tavallisia ikääntyvillä. Ikääntyvien ja iäkkäiden yksinäisyys on surullisen yleistä Suomessa. Myös lasten ja nuorten yksinäisyys on lisääntynyt hälyttävästi.

Yksinäisyys kaventaa elämää, laskee itsetuntoa ja elämänlaatua. Se on myös terveysriski. Yksinäisyys lisää sydänoireiden ja aivoverenkiertohäiriöiden riskiä, masennuksen esiintymistä ja toimintakyvyn heikentymistä. Yksinäisyys voi lisätä muistihäiriöitä, ja myös toisinpäin – muistihäiriöt voivat aiheuttaa yksinäisyyttä. Miten yksinäisyys näitä sairauksia lisää ei vielä osata täsmällisesti selittää.

Mahdollisia selityksiä ovat yksinäisyyteen liittyvät psykologiset tekijät sekä epäterveelliset elämäntavat kuten huono ruokavalio ja liikunnan puute. Kotimaisen tutkimuksen tulokset kertovat, että ryhmämuotoinen toiminta parantaa ikääntyvien osallistujien elämänlaatua, kognitiota ja koettua terveyttä. Tällainen toiminta myös vähentää sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta ja jopa kuolemanriskiä. Tässä tutkimuksessa ryhmien toimintaan kuului mm muun muassa liikuntaa, taidetta, omasta elämästä kirjoittamista ja keskustelua.

Yksin liikkeelle lähtemiseen, harrastuksiin hakeutumiseen voi helposti liittyä kynnys. Yksinäisyyteen liittyy myös häpeää eikä siitä ei haluta puhua mikä tekee entistä vaikeammaksi hakeutua toisten pariin. Vaatii rohkeutta lähteä yksin liikkeelle. Kuka muistaisi kysyä kaipaisiko yksin asuva sukulainen, naapuri tai entinen työtoveri seuraa kävelylenkille, uimahalliin tai vaikka taidenäyttelyyn? Välimatkakaan ei ole este, kirjekaveriksi voi ryhtyä kauempanakin asuvalle.

Yksinäisyyteen löytyy apua ja monet kolmannen sektorin toimijat, yhdistykset ja harrastuspiirit tarjoavatkin mahdollisuuden löytää samanhenkisiä kontakteja. Tässä muutamia esimerkkejä:

- Vanhustyön keskusliiton Ystäväpiiri-ryhmät on yksi mahdollisuus löytää uusia ystäviä ja mielenkiinnon kohteita. Ryhmiä on eri puolilla Suomea. Lisätietoja toiminnasta löytyy http://www.vtkl.fi/fin/toimimme/ystavapiiri_ja_omahoitovalmennus_toiminta/ystavapiiri_ryhmat/.

- Pääkaupunkiseudulta lähtöisin olevan Helsinki Mission monipuolinen toiminta tarjoaa esimerkiksi virkistysryhmiä, keskusteluryhmiä ja lauluhetkiä <https://www.helsinkimissio.fi/>.
- Suomen Mielenterveysseuran sivuilta löytyy koottuna linkkejä ikääntyville tarjolla olevista palveluista ja toimijoista, joiden avulla voi löytää apua yksinäisyyden torjumiseksi <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/ihtissuhteet/yksin-asuminen-ja-yksinaisyys-yleisia-ikayntyessa>. Sieltä löytyy myös linkki Eläkeliiton Yhtäkkiä yksin –toimintaan, joka tukee mm leskeksi jääneitä.

- Punaisen Ristin ystäväpalvelu <https://www.punainenristi.fi/tule-mukaan/ystavaksi>.

Yksinäiselle ystäväksi ryhtyminen voi tarjota antoisaa ja merkityksellistä tekemistä kenelle tahansa. Kun asiat ovat hyvin ja oma elämä mallillaan on mistä antaa, vähän aikaa toiselle ihmiselle. Toisaalta kun yksinäinen ryhtyy ystäväksi toiselle yksinäiselle lievittyy molempien yksinäisyys. Monet edellä mainitut tahot kouluttavat ystävätoimintaan. Ystäväksi voi ryhtyä samanikäiselle, nuorelle tai vaikka lapsiperheelle. Mannerheimin Lastensuojeluliitto Kylämummi- ja -vaari toiminnassa (<https://www.mll.fi/vanhemmille/toiminta-lapsiperheille/kylamummit-ja-vaarit/>) voi tukea lapsiperheiden arkea ja päästä nauttimaan lasten kanssa touhuilusta.

Näin joulun alla on hyvä tilaisuus ottaa ensimmäinen askel ystäväksi ryhtymisessä.

Rauhaisaa yhdessäolon joulua!

Pieniä ihmeitä

Jossain elämäni vaiheessa tapahtui niin, että joulusiivous siirtyi minun tehtäväkseni. Syynä oli paljolti se, että jäätyäni työelämästä pois ja vaimoni vielä jatkaessa oli minulla enemmän aikaa.

Tänä jouluna olen saanut miellyttävän apulaisen, tyttären-tyttäreni Pipsa on saapunut etuajassa joulunviettoon isovanhempiensa luo. Innokkaasti hän huiskii värikkäällä pölyhuiskulla vierashuoneen kirjahyllyjen teoksia sekä vanhojen valokuva-albumien taustoja. Jopa niin innokkaasti, että hän onnistuu pudottamaan yhden albumeista lattialle.

– Pappa, katso mitä tapahtui. Menikö tuo kansio rikki, ainakin sieltä putosi tällainen valokuva?

Sammutan imurin ja menen katsomaan, mitä Pipsa on saanut aikaan. Lattialle pudonneesta albumista on todellakin irronnut kuva, jota tyttö katselee innokkaasti.

– Pappa, keitä tässä kuvassa on?

– Siinä olen minä äitiäsi kanssa.

– Oletko sinä ollut joskus noin nuori ja äiti noin pieni? Ja missä te olette, kuvassahan on valtavasti lunta?

Kerron Pipsalle, että kuva on aikaisemmassa kodissamme jouluaattona otettu. Kerron edelleen, että me kaikki vanhenemme, sinäkin ja että tuohon aikaan joulut olivat valtaosin lumisia.

Vaimoni saapuu työstä kotiin ja alkaa valmistella joulusiivoojille päivällistä. Ilmoitan Pipsalle, että nyt on aika lopettaa tämän päivän touhut, kyllä se joulutulee vähemmälläkin puurtamisella.

Päivälliseksi on maittavaa lohikeittoa. Syödessämme Pipsa kertoo valokuvasta ja siitä, että ennen oli jouluna paljon lunta. Hän ei muista ensimmäistäkään lumista jouluaattoa, tosin Pipsan joulumuistot ovat vielä vähäisiä. Vaimoni hymyilee Pipsalle ja toteaa:

– Tiedätkö Pipsa, jouluksi me teimme aina runsaasti lumi- ja jäälyhtyjä. Niillä koristeltiin piha lumenhohtoiseksi valomerkiksi. Joulun näköiseksi.

Paha tapani on opettajamainen liika asioiden selvittely.

– Niin Pipsa, tämä ilmiö johtuu ilmaston lämpenemisestä. Ih-

miset ovat niin tyhmiä, että tuhoavat toiminnallaan...

Satun vilkaisemaan vaimoani. Hän pudistaa voimakkaasti päätänsä ja nostaa sormensa suun eteen. Ymmärrän hänen vaikenemiskehotuksensa.

– Pappa, mitä ne ihmiset tuhoavat?

– No toimillaan joskus ... joulutunnelmaa. Mutta ole huolehti, meille tulee ihana joulutunnekin, kun vanhempasi saapuvat huomenna tänne joulun viettoon.

Ilta sujuu rauhallisesti, kuunnellaan joululauluja ja hyvissä ajoin iltatoimien jälkeen Pipsa saatellaan nukkumaan vierashuoneeseen.

Sitten on pienen joulusaarnan vuoro.

Et sinä voi lapsenlastamme pelotella maailman lopulla. Eikä hän voi ymmärtää ilmaston lämpenemisen syitä, vaikka sinä kuinka selittäisit. Joulutunnelmaa sinun pitää luoda.

Ymmärrän vaimoni saarnan sisällön.

Yöllä herään, kun pieni käsi nykii minut valkealle.

– Pappa, tule katso-
maan.

Menen Pipsan perässä vierashuoneeseen.

Tyttö on vetänyt pinnensivertävät syrjään ja osoittaa sormellaan pihalamppua. Lampun valokeilassa leijailivat suuret valkoiset lumihietaleet. Maa on muuttunut vanhan ajan joulujen kaltaiseksi, val-

Kuva: Marja-Leena Hyvärinen

koiseksi maisemaksi.

– Pappa, tiesitkö sinä, että meille tulee luminen joulutunnekin, kun sinä valokuvassa.

Nostan Pipsan syliini ja peittelen hänet vuoteeseensa. Joulun pieniinkin ihmeisiin ei aina löydy selityksiä ja tällä kerralla en edes yritä selittää mitään.

Tytön onnellinen hymy on ensimmäinen joululahjani.

Osmo Ukkonen
eläkeläisopettaja
kirjailija
Mikkeli

Älykudit, robotit, viherseinät osa uutta yhteiskuntaa

*Professori Sirkka Heinonen
puhui tulevaisuuden vahvoista ja
heikoista signaaleista.*

Amerikkalainen keksijä **Charles Ketteringin** (1876–1958) on lausunut ”Olemme kaikki kiinnostuneet tulevaisuudesta, koska aiomme viettää loppuelämämme siellä”. Tulevaisuudentutkija ja Turun yliopiston professori **Sirkka Heinonen** heijasti tuon lauseen valkokankaalle aloittaessaan luentoaan Hämeen kesäopiston ja Hämeen liiton yhteisessä vanhusten asumisen tulevaisuustyöpajassa Hämeenlinnan Raatihuoneella.

Kettering, jos kuka, vaikutti omalla työllään tulevaisuuteen. Kaikkiaan 140 patentin omistaja kehitti Delco-generaattorit, joilla saatiin sähköä monille tiloille. Jotkut innovaatiot näyttivät vähäisiltä, mutta ovat kohentaneet miljoonien elämää. Autojen kampikäynnistäminen jäi historiaan, kun hän keksi sähköisen starttimoottorin. Helmikuussa 1911 starttasi Cadillac raskasta kampea kiertämättä. Hänen patentointilistalleen kuuluu myös sähköinen kassakone.

ELÄMME MUUTOKSEN AIKAA

Luennessaan Heinonen toi esille tulevaisuuteen liittyvän tärkeän sanan – muutos. Nopeuden lisäksi muutos on jatkuvaa, yhä vaikeammin ennakoitavissa kompleksisessa maailmassa. Ihmiskunta elää globalisaation, urbanisaation, digitalisaation, ilmastomuutoksen, kansainvaellusten ja resurssipulan aikaa.

— Asumisen tulevaisuuteen vaikuttavat megatrendit kuten ilmaston- ja väestönmuutokset sekä kaupungistuminen. Näiden vahvojen signaalien ohessa on heikkoja signaaleja. Niitä ovat hitauden vallankumous eli slow life, kohtuullistaminen eli downshifting, biomeikka ja vertikaaliviljely, professori Sirkka Heinonen kertoi.

Ilmastomuutos vaikuttaa yhä enemmän. Vuoteen 2020 mennessä Intian pohjavesivaranto kulutetaan loppuun tai se on saastunut. Vuoteen 2025 mennessä tulee äärimmäinen pula puhtaasta vedestä neljännekselle maailman ihmisistä. Vuoteen 2030 mennessä energiantarve kasvaa yli

55 prosenttia. Vuonna 2060 väestöä on 9,6 miljardia ja he kuluttavat ruokaa peräti 13 miljardilla.

— Ilmastomuutos on otettava huomioon kaikessa yhdyskuntasuunnittelussa. Eri-tyisen tärkeää on suunnitella poikkeustilanteissa liikkuminen. Muutos voi vaikeuttaa ratkaisevasti ikääntyneiden ja liikuntarajoitteisten elämää, erityisesti kun hätätilanteessa tarvitaan apua ja sairaanhoitoa.

Uusiutuvan energian vallankumous tuo ekorakennuksia, uusiutuvan energian teknologiaa, päästöttömiä kulkuneuvoja ja aktiivienergiataloja.

— Vanhusväestön osuus nousee Suomessa. Vuonna 2015 vanhuksia on 19,4 prosentista ja vuonna 2050 heitä on liki 30 prosenttia väestöstä. Helsingissä yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa alle 20 000:sta 40 000:een ja kun 55–64-vuotiaita on vuonna 2010 alle 80 000, heitä on vuosisadan puolivälissä peräti 100 000.

Maailma hyperkaupungistuu. Yli puolet asuu jo nyt kaupungeissa ja yhä korkeampia taloja rakennetaan.

— Omavaraisuus ja itse tekeminen kasvaa, robotiikka ja älyratkaisut lisääntyvät, katto- ja seinäviljely yleistyvät. Sirkka Heinonen tähdensi vielä, että asumisen menestystekijäksi tulevaisuudessa muodostuu se, miten hyvin rakennukset, asunnot ja lähiympäristö vastaavat asukkaiden tarpeisiin osana uutta yhteiskuntavaihetta, digitaalista merkitys-yhteiskuntaa.

Kari-Veli Lehtonen, teksti ja kuvat

Turun yliopiston professori Sirkka Heinonen.

FAKTA

Sirkka Heinonen

- Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen professori vuodesta 2007.
- Johtava tutkija VTT:llä 1979–2007.
- Tutkimuskohteina teknologiaennakointi, yhdyskuntien tulevaisuus, asuminen, rakentaminen, työ, kestävä tietämys-yhteiskunta ja sosiaalinen media sekä innovaatiot.
- Tulevaisuuden tutkimuksen seuran pj 2012–, varapj 2016–
- Teknillisten tieteiden Akatemian jäsen 2010–
- Millenium-hankkeen Helsinki–Noodin pj 2001–
- Rooman klubin jäsen 2005–
- USTC:n vieraileva professori, Kiina 2013–2016.

Tulevaisuustilaisuus pidettiin Hämeenlinnan Raatihuoneella. Eturivissä kolmas oikealta Hämeen Liiton maakuntajohtaja Anna-Mari Ahonen.

Joulusikermä

Lienen ollut viisivuotias, kun Korvatunturilta oli ulkoistettu minun lahjani valmistus käteväälle suntio-ystävällemme. Joulupukki mahtui vaivoin lahjoineen ovesta sisälle, sillä yksi paketeista oli varsin pitkä. Joulupapereista tuli esille metrinen hauki. Mahtikalaa narusta vedettäessä puupaloista valmistettu vartalo teki uimaliikkeitä.

Joulupäivän kirkonmenojen jälkeen lähdimme ulkoiluttamaan lemmikkejämme, vanhemmat koiraamme Viriä ja minä haukea. Auratulla tiellä se pystyi uimaan sulavasti. Tapasimme suntiokin, joka oli töistä kotiin kiiruhtamassa. Hänen kanssaan ihastelimme eläviä kalaa ja joulupukin kekseliäisyyttä.

Ulkoilutin haukea utterasti kaikkina vuodenaikoina, vaikka naapurin pojat ilmoittivat minun olevan tyhmä. Heidän mielestään kellarin normaalilla ihmisellä ei voi olla lemmikinä puista haukea. Aikanaan kala ui sukulaispojalle. Niin hyvää tekoa se oli, että varmasti on vieläkin valmiina kohti uusia seikkailuja.

Alakoulun joulukuvaelmassa olin Betlehemin tähti. Vaippaharsosta valmistetussa asussa ja tähti tiukasti tukkaan kiinnitettynä pelmahdin keittiöjakkaran taivaasta kulissikedolle loistamaan. Tähti ei onneksi pudonnut. Heti juhlan jälkeen lähdettiin papan ja mummon kanssa joulumatkalle. Istuin junan penkillä tähti päässä joulun sanomasta muistuttamassa. Illalla tähteä ei jaksettu riipiä pois, sillä se oli sotkeutunut isoon tukkaani. Seuraavana päivänä tartuttiin saksiiin ja minut vapautettiin tähti-roolistani. Samalla sain ensimmäisen otsatukan.

Vietin jokunen vuosi ystäväperheen kanssa joulun Atlantilla, matkalla kohti Cap Verdeä. Valvoin jouluyön katsellen merta ja taivasta, joka oli tungokseen asti tähtiä täynnä. Jouluhartauden jälkeen toivoin näkeväni ennen aamunkoittoa valaan. Horisontista nousi ja sitten katosi jotain vaaleaa. Nimesin näyn valaaksi. Isoäiti opasti aikanaan pientä malttamatonta tyttöä, että kun jotain oikein kovasti toivoo ja rukoilee, niin se tapahtuu. Tähtiäkin lensi, mutta minulla ei ollut enää mitään toivottavaa.

Monta joulua olen viettänyt englantilaisittain. Aattona ei tapahdu mitään erityistä. Mutta jouluyö on sitten ladattu ihmeillä. Joulupukki lentää Suomesta porolla ja laskeutuu Englannin katoille. Sitten hän pujottautuu talojen savupiipuista olohuoneiden takkaan ja pudottaa lattialle lahjasäkin.

Tyttäreni, silloin viisivuotiaan pojan äiti, oli yöllä tehnyt pation tekolumelle poron jäljet ja olohuoneeseen joulupukin isoja askelia takan eteen.

Poika on virkkuna jo aikaisin alakerrassa. Hän löytää pukin jäljet lattialta ja lahjoja takan reunalle asetuista joulusukista. Koko perhe käy patiolla tarkistamassa, että onko pukki todella lentänyt porolla. Sieltä ne löytyvät, monen poron laskeutumisjäljet.

Sitten viisivuotias tekee hämmäntävän kysymyksen: ”Miten kukaan ei yöllä herännyt hälytykseen?” Siellä on nimittäin tapana panna joka ilta murtohälytys päälle. Tyttäreni mietti noin kolme sekuntia ja sanoi: ”Joulupukki on niin aineeton olento, että se pystyy tulemaan savupiipun kautta ja sitä ei varashälytinkään tavoita.” Selitys tyydytti, ja sitten käytiin sukkalahjoja availemaan. Suurin osa pukin tuomisista odotti vielä autotallissa siihen saakka, kunnes joulukalkkuna oli syöty. Lounaan aikana vedettiin auki paukkukarkit ja luettiin niistä lennähtäneet elämänohjeet. Jälkiruokien syönti ja lahjojen jako ja hämmästyly kesti iltaan asti.

Muutaman joulun päästä poikia oli jo kaksi. Vanhemmalle tuli Suomen mummon villasukkien lisäksi jo monimutkaisiakin lahjoja. Yhtä pakettia avattaessa tapahtui ihme. Laatikon sisältö ponkaisi itse ulos ja haukahti pudottuaan lattialle. Sitten koira alkoi liikkua paikasta toiseen haukkuen käskevästi. Paketti oli tullut tädiltä Amerikasta, ihmeiden maasta. Koiran mekanismi oli lauennut pakettia aukaistessa. Elukka kuljeskeli koko joulupäivän olohuoneen lattialla kuin kotonaan ja haukahteli ohjelmoidusti milloin kellekin. Tapaninpäivänä päätettiin antaa sille muutama päivä lepo- ja hengähdysaikaa omassa laatikossaan.

Minun ja tyttärenpoikani eläinlahjat ovat heijastus ajan muuttumisesta. Haukeni oli hieno esimerkki kädentaidoista. Lahjan hauskuus oli siinä, että hauen kanssa voi kulkea kuin lemmikkiä olisi taluttanut. Tyttärenpoikani joulukoira oli itseohjautuva, aloitteellinen ja hienoa tehdastekoa, mutta mekanismi oli herkästi vaurioituva. Koira liikkui ja lapsi vain katseli sen temppuja. Sitä paitsi haukkuvaan koiraan kyllästyy nopeasti. Hiljainen ja lujatekoinen hauki lienee edelleenkin elossa ja tarvitsee lasta ulkoiluttajakseen.

Arja Saarikoski
arjasaarikoski@gmail.com

Sauvakirkot kertovat Norjan viikingeistä

Norjassa on vielä jäljellä kolmisenkymmentä sauvakirkkoa.

Pohjolan hurjat viikingit tekivät 800–900-luvuilla ryöstöretkiä eri puolille Eurooppaa. Ruotsalaiset Venäjälle, tanskalaiset Ranskaan ja norjalaiset Brittein saarille. Viikinkien ansiosta Pohjolan kansat liittyivät mukaan Euroopan kansojen yhteiseen historiaan, ne eivät enää olleet barbaarikansoja pohjan perillä. Viikinkiaikana levisi myös kristinusko Pohjolaan. Norjassa ja Tanskassa nämä kristinuskon ensivuosisadat johtivat rakennushistoriallisesti mielenkiintoisten ja erittäin kauniiden kirkkojen syntyyn.

Norjan ensimmäiset kirkot olivat sauvakirkkoja. Vanhimmat nykyään vielä pystyssä olevat sauvakirkot rakennettiin 1100-luvun alussa, osassa kirkoista on kuitenkin säilynyt osia vieläkin vanhemmista kirkkorakennuksista.

Kaikkiaan sauvakirkkoja tehtiin Norjassa yli 750 kappaletta. Sodat, tulipalot ja uskonpuhdistus hävittivät niitä. Nykyään niitä on kuitenkin vielä jäljellä noin kolmekymmentä.

Jäljellä olevat Norjan sauvakirkot sijaitsevat kaikki Etelä- ja Keski-Norjassa. Muutamia niistä on siirretty museoihin,

mm. Osloon ja Lillehammeriin. Muinaisen Vangin sauvakirkon paikalle rakennettiin uusi pyhättö vuonna 1839. Kirkon paikalla ollut sauvakirkko nimittäin myytiin 94 taalerilla kuningas Fredrik Wilhelm IV:lle. Tähän Vangin kirkkoon voi nykyään tutustua Sleesiassa, Etelä-Puolassa.

KIRKKO KAUNIS KUIN KORU

Norjan sauvakirkot rakennettiin mielenkiintoisella tavalla. Kirkon perustus tehtiin kivistä. Peruskivien varaan pystytettiin

Borgundin sauvakirkko on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan.

Heddalin sauvakirkossa on ikivanha alttari ja seiniä koristavat viikinkien maalaukset.

korkeita hirsipaaluja, ns. sauvoja. Nämä sauvat ovat kuin viikinkilaivan mastoja, joiden varaan sitten rakennettiin koristeellinen kirkko.

Kun muualla maailmassa rakennettiin kirkkoja, ottivat norjalaiset rakennusmateriaalikseen puun. Siihen heillä oli jo pitkät perinteet. Norjalaiset tekivät puusta talot ja laivat.

Korkeiden sauvojen varaan pystytettiin hirsistä yksiläiväinen rakennus, jossa usein oli moninkertainen katto, kuin kiinalaisissa palatseissa ikään. Katonharjoihin, hirsien päihin veistettiin eläinhahmoja, usein lohikäärmeen päitä. Kirkon koristelussa eläin- ja kasviaiheilla on muutenkin suuri merkitys. Niitä maalattiin seiniin ja veistettiin ovenpieliin ja tukihirsiin. Näiden aiheiden alkuperä löytyy viikinkien saagoista. Sauvakirkkoissa eläkin muinaisten viikinkien henki kristinuskoon puettuna.

Sauvakirkkojen esikuvia on etsitty milloin mistäkin. Viikinkiretkien perusteella esitettiin ennen, että kirkkojen esikuvat olisivat sijainneet Brittein saarilla. Juuri siellähän norjalaiset viikingit tekivät ryöstöretkiä ja tutustuivat ensikerran myös kristinuskoon. Sauvakirkkoja tarkemmin tutkittaessa on havaittu, että ne muistuttavat eniten roomalaisia basilikoja.

Valitettavasti keskiaika päättyi myös Norjassa uskonpuhdistukseen. Parin seuraavan vuosisadan aikana näitä pakanuudesta muistuttavia sauvakirkkoja purettiin

ja niitä restauroitiin uuteen uskoon.

Lohikäärmeen päitä hakattiin pois, maa-lauksia peitettiin ja kirkkoja jopa rakennettiin osittain uudestaan. Samalla sauvakirkkoihin tehtiin penkit.

Alkuperäinen sauvakirkon rakenne kuitenkin säilyi ja eräissä kirkkoissa muutokset olivat pieniä. Tällaisia lähes alkuperäisen asunsa säilyttäneitä sauvakirkkoja ovat mm. Borgundin ja Lomin kirkot, joiden hirsissä lohikäärmeet yhä edelleen irvistelevät vierailijoille.

Keski-Norjan sauvakirkoista on tullut merkittäviä turistikohteita. Ovathan ne kuvankauniita upeissa tunturilaaksoissa ja tuovat oman mielenkiintoisen viestinsä vuosisatojen takaa. Niiden alkuperäistä asua on yritetty palauttaa mm. seinämaalauksia restauroimalla. Hirsiseiniä tervataan säännöllisesti ja sauvakirkon unohtumattomiin kokemuksiin kuuluukin tervan miellyttävä tuoksu.

Hannu Eskonen, teksti ja kuvat

Norjan sauvakirkot. Kuva opasvihkosta "Stavkirker" Normanns Kunstforlag no 2.

Nuku hyvin!

Hyvinvoinnin kannalta on tärkeää pitää huolta kolmesta perusasiasta. Riittävä säännöllinen liikunta pitää kehoa vetreänä ja auttaa jaksamaan arjessa. Terveellinen ja monipuolinen ravinto antaa meille sen energian, jota arjen aktiivisena pitäminen vaatii.

Liian usein jää huomioimatta hyvän unen merkitys. Hyvä uni palauttaa meidät edellisen päivän rasituksesta ja auttaa koko kehoa valmistautumaan uusiin haasteisiin. Hyvän unen aikana aivot rauhoittuvat, joka on erityisen tärkeää muistin ylläpitämisessä, uusien asioiden oppimisessa sekä kehomme varustautumisessa sairauksien torjuntaan. Tutkimukset ovat osoittaneet loukkaantumisriskin vähentyneen olennaisesti hyvän unen seurauksena

Vinkkejä hyvän uneen aikaan saamiseksi:

- Harrasta rauhallista liikuntaa muutama tunti ennen nukkumaan menoa.
- Varmista, että patja ja sänky ovat sinun kehollesi optimaalisia.
- Harjoittele rentoutumismenetelmiä ja toteuta niitä sängyssä unta odotellessa.
- Kevyt hiilihydraattipitoinen iltapala auttaa unen tulossa ja rauhoittaa unta.

Jani Kangasniemi
Liikuntakoordinaattori
Koululiikuntaliitto

Kuva: Pixabay

Kansalliskielten inflaatio

Mihin olet menossa, suomen kieli – ja ruotsin? Yhä useammat alkavat olla huolissaan englannin kielen ylivallasta kyberhyökkäyksen lailla kansalliskieltemme sortamiseksi. Suomen kielen lautakunnan puheenjohtaja **Jaakko Leino** on STT:n mukaan monien muiden tahojen tapaan huolestunut. Eikä syyttä. Leinon mukaan arveluttava kehitys näkyy selvimmin yliopistokoulutuksessa ja tutkimuksessa, samoin kuin mainonnassa ja viestinnässä. Englanti hivuttautuu vähitellen asiakaspalveluun, televisio-ohjelmiin ja puhekieleen rapauttaen samalla vuosisatoja tehtyä työtä suomen kielen kehittämiseksi poikkeuksellisen rikkaaksi ja ilmaisuvoimaiseksi kieleksi.

Oletteko katsoneet "Idolsia" tai "Voice of Finlandia"? Ylivoimainen enemmistö kuuluisuuden tikapuita kiipeävistä nuorista laulaa englanniksi. Menestykseen noissa kisoissa tarvitaan usein englanninkieliset sanat ja huijama räminä. Kirkuminen ja äänihuulia raastava tekniikka lisäävät tuomariston kehuja.

Ekä eniten kuitenkin hämmästyttää yliopistojen käytäntö. Jo se, että EU:n ulkopuolisista maista tulevia opiskelijoita on niin paljon, että Suomen kansalaisten jatko-opinnot vaarantuvat, on erikoista. Pahinta on, että samalla menetetään suomen kielen asemaa. Eräs Helsingin yliopiston Maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan opiskelija teki kantelun siitä, että kun ryhmässä oli yksi äidinkielenään englantia puhuva, kaikkien muiden, jotka olivat suomalaisia, piti myös opiskella englanniksi. Tähän, jo melko räikeään epäkohtaan puuttui jo eräs suomen kielen professorikin, joka oli huolissaan asiasta.

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulussa kiinnitettiin huomiota siihen, että opiskelijoiden oli tehtävä pro gradu-työnsä englanniksi. Vain anomuksesta sen sai tehdä suomeksi. Opiskelijan piti siis suomalaisessa korkeakoulussa "kerjätä", että saisi tehdä opinnäytteensä omalla äidinkielellään.

Englannin ylivallasta on huolissaan myös SUKOL, Suomen kieltenopettajien liitto. Opettajat eivät näe oikeana sitä, että englannin kieli syrjäyttää kaikki muut kielet. Minne ovat viime vuosikymmeninä jääneet saksa, ranska, italia, espanja, venäjä... Maailman puhutuin kieli on mandariini kiina, sitä puhuu

äidinkielenään noin 1,2 miljardia ihmistä. Toiseksi suurin ei olekaan, yllätys, yllätys, englantia vaan espanja! Englanti on kolmantena. Kymmenen parhaan joukkoon kiilaavat vielä hindi, arabia, portugali, bengali, venäjä japani sekä Pakistanin ja Intian panjabi. Tiesitkö muuten, että Suomessa äidinkielenä puhutaan tänä päivänä kolmanneksi eniten arabiaa.

Suomi alkaa olla englannin kielen valtaama; omaa suomeamme vähättelemme ja omaa ruotsiamme, "pakkoruotsia" moitimme. On hienoa tunkea englannista tulevia sanoja sinne ja tänne. Eräs autoliike kertoi juuri suurin kirjaimin, että heiltä auton voi paitsi ostaa, myös leasata. Suomen kielessä on ihan oikea sana, joka tarkoittaa samaa: vuokrata.

All inclusive-matka, sales manager, controller jne. taitavat jäädä monille arvoituksiksi. Mitä ne ovat? Suomen kieli on alamaissa. Itseään kunnioittava yritys tai instituutio ei kelpuuta suomalaista nimeä, englannin- tai ylipäätään muunkielinen sen olla pitää. Naapurin mummo kysyi aikanaan missä se Acuta (päivystyspoliklinikka) on? Hänelle vastattiin: – Se on siinä Destian ja Itellan välissä!

Juhani Vahtokari
juhani.vahtokari@kolumbus.fi

Kirjoittaja on rehtori emeritus ja hän on toiminut koulumaailmassa monissa tehtävissä.

Pekka Varismäki

Ensimmäinen joulu yksin

Vuosi on jälleen kulunut. Sana Joulu tuo Sinulle, hyvä lukijani, monta muistoa. Niitä, joita mikään muu vuotuisen juhlapäivä ei tuo. Moni moittii sitä, että joulusta on tehty kaupallinen, jossa markettien äänimaailma on täytynyt kulkusten kilinästä jo marraskuusta lähtien. Jospa joulu toisi kaiken kiireen keskelle hetken hengähdystaukoa. Tuoko? Toiko viime joulu? Joulusi on kuitenkin juuri sellainen, jollaisena Sinä, hyvä lukijani, itse sen koet. Sinulle joulu on Sinun Joulusi.

Kun ajattelen matkaani viime joulustani tähän, tulee mieleeni bussimatka. Elämän ensimmäisellä pysäkillä olemme kaikki nousseet mukaan kyytiin. Joidenkin matka on ollut lyhyt, joidenkin pitkä. Meidän kohdalla se jatkuu vielä. Kun viemme jouluaattona kynttilöitä läheistemme haudoille, muistamme heitä, jotka ovat saavuttaneet viimeisen pysäkin.

Meillä on turvallinen ja luotettava kuljettaja, Vapahtajamme Jeesus Kristus. Hän ei sulje ovea keneltäkään mukaan pyrkivältä. Hän ei aja kenenkään odottavan ohi eikä vaadi ketään lunastamaan matkalippua. Hän itse on lunastanut jokaiselle vuosilipun, jonka viimeisen lehden kuvassa Hän katsoo sinua ristiltä rakastavalla ja kutsuvalla katseella. Kuluneen vuoden aikana olemme kaikki saaneet kokea siunausta. Sinun tehtäväsi on vain ottaa se vastaan. Lahjana, ei vaatimuksena.

Nyt ystävän matka on katkennut. Syvän murheen keskellä on vaikea nähdä siunausta. Joulupöydälläsi on yksi kynttilä vähemmän. Ajattelet: Kuinka jaksan mennä yksin joulukirkkoon.

Vierelläsi kirkon penkissä on tyhjä tila, juuri siinä, jossa poismennyt aina istui. Älä pelkää mennä juuri siihen. Tiedät, että Vapahtaja on luvannut olla läsnä siinä missä kaksi tai kolme on yhdessä. Et ole yksin.

Kirkon alttarikaide on lähes aina puoliympyrän muotoi-

nen. Kun polvistut ehtoollispöytäsi, me uskomme sen jatkuvan tädeksi ympyräksi. Ystäväsi polvistuu ikuisuudessa yhdessä kanssasi. Aivan samoin, kuinka te teitte täällä ajassa vuodesta toiseen.

Matkallasi olet voinut kokea myös onnellisia hetkiä. Valtavaa iloa, kun lapsi tai lastenlapsi on saanut aloittaa uuden elämän. Ehkä olet voittanut sairauden, joka tuntui pelottavana ja lopullisena.

Voisiko talven viimojen keskellä löytyä pieni palanen Suvivirrestä, joka toisi lohtua ja muuttaisi pakkasten ja kylmyyden jälkeen kaiken uudeksi. Suvivirsi kutsuu meidät jokaisen uuteen elohon.

Vaikka talven tullessa luonnon kesäinen vihreys kuolee ja näyttää kuihtuvan me tiedämme, että kaikki herää keväällä uudelleen eloon. Suvivirren sanoma kattaa aivan kaiken. Syvän murheen silloin, kun rakas läheinen on nukkunut odottamaan uutta kevättä, mutta myös sen riemun, kun uusi elämä on alkanut.

Talven viimoissa me kuulemme harvoin lintujen riemukasta viserrystä. Monet muuttolinnut ovat lentäneet kauas odottamaan uutta kevättä. Mutta jonain aamuna voit saada lupauksen uudesta keväästä. Kaukaa kuuluu pieni mustarastaan vihellys. Et sitä näe, koska se on tumma, lähes musta lintu. Mutta se on kevään ja tulevan kesän merkki. Tuntuu, että sen laulu kuuluu toisesta maailmasta. Sen laulu on toivon tuoja. Lähes musta lintu visertää elämän voimasta. Myös silloin, kun siitä näkyy vain kajastus. Se tuo viestin siitä, että aivan pian pihamaallasi vilahtaa nopea kesäpääskysen kiitävä lento ja kuuluu sen niin tuttu ja turvallinen viserrys.

Pekka Varismäki
Ylistaro

Opintokeskus Sivis 75 vuotta

Stipendi Irja Haloselle Mikkeliin

Luokanopettajana päivätyönsä tehnyt Irja Halonen on laulanut lapsesta lähtien. Hän on vaikuttanut monipuolisesti mikkeliiläisessä kuorotoiminnassa. Lokakuun alussa hänelle myönnettiin ansioistaan Opintokeskus Siviksen stipendi.

Kuva: Lea Lihavainen (Opintokeskus Sivi)

Irja ja Pentti Halonen Opintokeskus Siviksen 75-vuotisjuhlassa, joka järjestettiin Mikkelin Kenkäverossa.

Noin 65 vuotta kuoro on kuulunut keskeisesti Irja Halosen elämään. Stipendin saaminen kuitenkin yllätti hänet.

– Olin syyskuussa tunkemassa valkosipulinkynsiä maahan tulevaa kasvukautta varten, kun kännykkäni soi ja sointuisa naisääni kertoi, että minulle on myönnetty 500 euron stipendi pitkäaikaisesta kuorotyöstä.

Hänen ällistellessään tietoa puhelimesa selvisi, että Opintokeskus Sivi, entiseltä nimeltään Kansanvalistusseura, täyttää tänä vuonna 75 vuotta. Helsingissä 5.10. järjestetyssä pääjuhlassa palkittiin Helli Suominen stipendirahastosta Opintokeskuksen pitkäaikaisia "suojatteja".

– Minun elämäni laulaminen liittyi jo lapsuudessa. Isäni kuului mieskuoroon ja oli sen perustajajäsen. Opettajaäitini kanssa lauloin jo alle kouluikäisenä 2-äänisiä lauluja.

Irja Halonen lauloi kansakoulusta luki-oon alttoa koulujen kuoroissa. Opettajakoulutuksessa hän pääsi kuoronjohtajavalmennukseen. Kun hän aloitti luokanopettajana Mikkeliin vuonna 1967, kuorotoiminta liittyi sekä työhön että vapaa-aikaan. Hän liittyi Mikkelin Laulusiskot -kuoroon, joka kuului Sulasolin Naiskuoroliittoon.

Irja Halonen toimi 11 vuotta laulamisen lisäksi ääntenharjoittajana ja varajohtajana sekä vuodesta 1979 kuoronjohtajana, jolloin hän loi kuorolle opintokerho- ja vertaisopintoryhmäyhteyden Opintokeskus Sivikseen.

– Nykyään nämä yhteydet hoitaa aktiivinen kuorolaiseni **Airi Haatainen** ja minä saan keskittyä johtamiseen sekä toiminnan kehittämiseen.

Parin vuosikymmenen aikana Irja Halonen on tuonut ohjelmistoon runsaasti myös puolisonsa – opettaja hänkin – **Pentti Halosen** sävellyksiä Leinon, Hel-laakosken ja Sarkian runoihin. He ovat julkaisseet kolme cd:tä Pentin lauluista.

– Lehtori **Kari Nuolinko** on hoitanut äänityksessä teknisen puolen hienosti, Irja Halonen kehaisee.

– Solisteina äänityksissä ja konserteissa on ollut entisiä oppilaitani – osa ammattilaisia –, lapsenlapseni **Emma** ja **Atte Hilander** sekä oopperalaulaja **Juha Kotilainen**. Nämä tapahtumat ovat olleet kuoron tähtihetkiä.

Irja Halosen elämästä on kulunut 51 vuotta Laulusiskoissa ja noin 65 vuotta kuoroelämässä!

– Helsingissä pidetyssä hienossa juhlassa 5.10. Katajanokan Kasinolla, koin saaneeni sitkeyspalkinnon: harjoitusta tuhansia tunteja, sovituksia, valvotun yön jälkeen (3 kolikkivauhua) kouluun, illalla kuoroon, konsertteja, koulutusta, hikeä ja välillä kyöneleitäkin.

– Kuitenkin musiikin tuoma mielihyvä, opittu laulu, onnistunut konsertti, ilon tuottaminen toisille ja ihana "sisarjoukko" ovat antaneet ja antavat edelleen voimaa uurastukseen kuoron hyväksi.

– Laulaminen, musiikki yleensä, koskettaa ihmismieltä alueilta, joihin pelkät sanat eivät ulotu.

Pohjanpään sanoin:

*"Laulu, sa Luojan lahjoista laupehin liet
Laulu, sa meidät porteille taivahan viet.
Laulu, sa riemun annat rikkahimman.
Laulu, sa murheet tuuditat nukkumahan."*

Opintokeskus Sivi

– On perustettu vuonna 1943.

– On valtakunnallinen vapaan sivistystyön oppilaitos ja sivistysjärjestö, joka tukee rahallisesti ja ohjaa järjestöllistä koulutus- ja sivistystoimintaa.

– Jäsenjärjestöinä on 72 kansalaisjärjestöä, mm. Suomen Punainen Risti, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen 4 H-liitto, Sulasol, Partiolaiset

– Helli Suominen oli 1920–30-luvuilla opintokerhontyön uranuurtaja. Monimuotoinen kerhotoiminta koko kansan keskuudessa, askel kohti jatkuvaa itsensä kehittämistä, elinikäistä oppimista olivat hänen ajatuksiaan. Hän testamenttasi osan omaisuudestaan opintokerhojen stipendirahastoksi.

Kansakoululaulut vetävät laulamaan

Someron Senioriopettajat oli järjestänyt yhteislaulutilaisuuden Lamminniemen Hyvinvointikeskuksessa Somerolla. Saliin jouduttiin kantamaan lisää tuoleja, sillä naapuripitäjän legenda Erkki Liikanen oli tullut vetämään kansakouluajan lauluja.

Yhdistyksen puheenjohtaja **Sirkku Hohenthal** yllättyi iloisesti saliin kokoontuneesta väkimäärästä.

Lamminniemen Hyvinvointikeskuksen toimitusjohtaja **Pihla Linnainmaa** arvioi, että paikalla oli reilut sata laulajaa.

– Entiset kansakoulunopettajat tätä meille ehdottivat. Vastaavia tilaisuuksia on järjestetty muuallakin päin Suomea, ja suosittuja ovat olleet, Hohenthal tietää.

– Halusimme samalla tuoda piristystä talon asukkaille.

Myös **Erkki Liikaselle** kansakoulun aikaiset laulut ovat hyvin tuttuja.

– On näitä laulettu vuosien aikana sen jälkeenkin, kun itse lopetin koulunkäynnin, hän tuumi.

– Se näissä koululauluissa on erityistä, että ne ovat lauluja, eivät tansseja. Osaan

Erkki Liikasen vetämät vanhat koululaulut kiinnostivat väkeä, laulajia riitti salista ruokailutilan puolelle saakka.

liittyy myös leikki, jota leikitään samalla kun lauletaan, sanoo maestro ja alkaa sormenkärjet yhteen liitettynä laulaa:

– Kas kuusen latvassa oksien alla on pesä pienoinen oravalla...

Erkki Liikanen otti yleisön varmaan ottein haltuunsa. Laulujen välissä hän kertoi hauskoja juttuja ja lausui runojakin.

Laulajille jaettiin lauluvihkoja, mutta sanat tuntuivat nousevan mieleen suoraan selkäytimestä.

Tilaisuus aloitettiin maakuntalaululla ja päätettiin Lasten liikennelauluun. Paitsi, että eihän Liikasen Eki taida päästä lähtemään mistään tilaisuudesta laulamatta Syksyn Sävel -hittiään Evakkoreki. Somerollakin sitä toivottiin ja se myös saatiin kuulla.

Timo Leskelän kokoamassa Kultaiset koululaulut vanhoilta ajoilta -kirjassa kerrotaan, että lauluilla oli itsetuntoa kohottava vaikutus. Kansakoulujen aikaan Suomi

*"Tiedän paikan armahan,
rauhallisen, ihanan,
joss' on olo onnekas,
elo tyyni, suojakas.
Sepä kotikulta on,
koti kallis, verraton,
eipä paikkaa olekaan
kodin vertaa ollenkaan."*

Kotini. Sanat Konstantin Raitio

etsi identiteettiään, eikä suuren itänaapurin varjossa välttytty uholta.

Kun kansakoulunopettaja aikoinaan johti yhteislaulua, hän usein samalla takoi oppilaiden päähän uskoa, ahkeruutta ja isänmaallisuutta. Monissa lauluissa oli pieni tarina, joka päättyi opetukseen.

Sari Merilä, teksti ja kuvat

Laulutilaisuuden järjesti Someron Senioriopettajat. Puheenjohtaja Sirkku Hohenthal toivotti laulajat ja laulattaja Erkki Liikasen tervetulleiksi.

Kansakoulu oli Suomessa aluksi nelivuotinen. Asiasta oli säädetty 1866 kansakouluasetuksessa. Vuonna 1921 tuli voimaan oppivelvollisuuslaki, jolloin kansakoulu muuttui kuusivuotiseksi ja kiertokoulut lakkautettiin. Kansakoulut puolestaan jäivät historiaan peruskoulu-uudistuksen yhteydessä 1970-luvulla.

Lapin senioriopettajat terästehtaalla

Marraskuun alussa Lapin senioriopettajat pääsivät tutustumaan Outokumun Tornion terästehtaaseen. Tehtaan ruostumattoman teräksen tuotantoketjun hiilijalanjälki on maailman pienimpiä.

Lapin senioriopettajat kylmävalssaamo 2:ssa.

Linja-auto starttasi Rovaniemeltä aamulla klo 8.30 mukanaan 35 senioriopettajaa. Osa lähtijöistä tuli ”maakunnasta” ja heidän matkansa oli alkanut jo pari tuntia aikaisemmin. Alkajaisiksi vaihdettiin kuulumisia vieruskaverin kanssa ja niinpä auto täyttyi iloisesta puheensorinasta.

Torniota lähestyttäessä saimme lisätietoa tehdasvierailun käytännön yksityiskohdista. Jokainen oli jo saanut ”sähköisen tietopaketin”, jossa oli tietoa tehtaan toiminnasta ja turvamääräyksistä.

Meitä oli tehtaan portilla vastassa tuotannon kehittämisen päällikkö DI **Tarja Vanhamaa**. Hän kertoi olevansa toiselta koulutukseltaan ammatillinen opettaja.

Alkajaisiksi saimme pukea päällemme turvavarusteet: Takin, kypärän, suojalasit, hanskat ja mukaan vielä korvatulpat. Aamukahvia nauttiessamme Tarja Vanhamaa kertoi tehtaasta.

Valtioneuvoston päätös helmikuussa 1973 sinetöi terästehtaan rakentamisen Tornioon. Outokumun Tornion terästehtaan on maailman suurin ruostumattoman teräksen integroitu tuotantolaitos, eli

kaikki jalostusketjun vaiheet ovat samalla tehtaalla. Se on myös yksi maailman suurimpia ruostumattoman teräksen tuotantoyksiköitä. Tehtaan merkittävin raaka-aine on kierrätysteräs, jota valmiista tuotteesta on yli 80 prosenttia.

Monille meistä oli yllätys tehtaan/tehdasalueen suuri koko: Pinta-ala on yli 600 hehtaaria ja rakennettuja kerrosneliömetrejä yli 56 hehtaaria! Kylmävalssaamo 2 on lähes 800 metriä pitkä ja ylittää Suomen toiseksi pisimmäksi rakennukseksi.

Iloksemme saimme kuulla, että suurin osa tehtaalla työskentelevistä yli 2000 henkilöstä tulee Kemi–Tornio alueelta. Tornion terästehtaan työllistää koko seutukunnasta arviolta 7500–8000 henkilöä.

Tärkeää oli myös kuulla, että ruostumattoman teräksen tuotannossa Kemi–Tornio tuotantoketjun hiilijalanjälki on maailman pienimpiä.

Teimme tehdasalueella tutustumiskierroksen ja kävimme mm. terässulattamossa ja kylmävalssaamo 2:ssa eli RAP-linjalla. Laajan alueen tutustumispisteestä toiseen ajoimme ajan säästämiseksi linja-autolla. Maanteitä tehdasalueella on peräti yli 50 kilometriä.

Hely Kalkkinen, Joni Koskiniemi ja Eija Hast.

Kierroksen päätteeksi nautimme tehtaan tarjoaman mahtavan lounaan. Lounaalla seuraamme liittyi tuotannon kehittämisen johtaja **Joni Koskiniemi**. Keskustelussa kävi ilmi, että retkellämme oli mukana kaksi hänen entistä opettajaansa. Heidät ikuistettiin iloiseen yhteiskuvaan.

Lapin senioriopettajat ry:n puheenjohtaja **Hely Kalkkinen** kiitti kaikkia tehdasvierailun järjestelyistä vastanneita oppaitamme. Päävastuun kantaneelle Tarja Vanhamaalle hän ojensi lahjaksi ”Lapin kassin”.

Matkamme jatkui vielä Haaparannalle, jossa ehdimme harrastaa pienimuotoista ”joulushoppailua”.

Taas kerran tuli todistetuksi:

Yhdessä on mukavaa!

**Aila Kelloniemi, teksti
Tarja Vanhamaa, kuvat**

Pirkko Salmiselle OSJ:n standaari

Kouvolan senioriopettajien pitkäaikainen sihteeri **Pirkko Salminen** sai Opetusalan Seniorijärjestö ry:n standaarin kunnianosoituksena ja kiitoksena tekemästään työstä. Standaarin luovutti lokakuun puolivälissä järjestetyssä juhlatilaisuudessa yhdistyksen puheenjohtaja **Pekka Herranen**.

Pirkko Salminen on toiminut Kouvolan senioriopettajat ry:n sihteerinä vuosina 2008–2018 ja jatkaa hallituksessa edelleen. Toimiessaan sihteerinä hän on hoitanut sihteerin tehtävien lisäksi matkojen, tapahtumien sekä kuukausitapaamisten järjestelyjä.

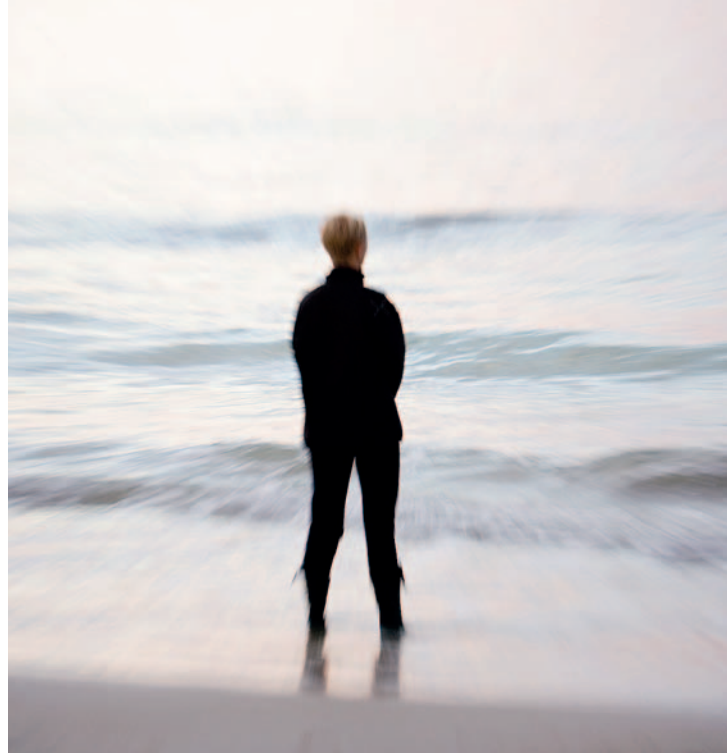
Toimissaan hän on käyttänyt runsaita ja monipuolisia verkostojaan Pohjois-Kymenlaaksossa. Hän on saavuttanut jäsenistön täyden luottamuksen.

Pirkko Salminen on luonteeltaan valoisa, avoin ja aktiivinen. Hänen aktiivisuuttaan kuvaa erinomaisesti se, että hän tuntee lähes kaikki yhdistyksemme 400 jäsentä henkilökohtaisesti.

Irmeli Salminen, teksti
Paavo Mikkonen, kuva

Pekka Herranen luovutti OSJ:n standaarin Pirkko Salmiselle.

Viime katseesi

Että viime katsees se olisi,
että tarkoitettu oli se hyvästiksi
sillä hetkellä lainkaan mä tajunnut en ;
vasta myöhemmin , nyt , minä ymmärrän sen .
Toki silloin jo minut se sai miettimään ,
miks' niin merkitsevästi minuun katsahditkaan ,
niin kuin monesti toivonut olin aiemmin .
Nyt sen täysin toki käsitan kylläkin :
Sinä laillani suhtauduit kohtaloomme -
ylittämätön on vuolas virta Ajan välissämme .
Vaikka kuinka sun sydämes sydämein luo halaisi ,
ei huules huuliani mun konsaan koskettaisi ,
koskaan syliini sinua en sulkea saisi ,
vain kaihoten toisensa katseet tavoittaa voisi .
Äänetön oli hehkuvain huultesi hyvästi ,
hiljainen silmies suruinen jäähyväisviesti .

Martti Piela

Viininmaistelua Moselin ja Rheinin rannoilla

*Lokakuinen lukijamatka vei senioriopettajat tutustumaan
Saksan jokilaaksojen maineikkaisiin viinitiloihin.*

Yöunet olivat jääneet matkalaisilta lyhyiksi kun tapasimme oppaamme **Merja Pollokin** aamulla anivarhain Vantaan lentokentällä. Hän johdatti liki kolmenkymmenhenkisen ryhmämme lennolla Frankfurtiin ja sieltä bussilla Rheingauin viinialueelle.

Ensimmäinen kohde oli Saksan suurin viinitila Kloster Eberbach. Luostari perustettiin vuonna 1136 sisterssiläisluostariksi. Siellä oli sekä rukoilevia että työskenteleviä munkkeja. Vuosisatojen kuluessa luostari ei ole ollut vain viinitila, vaan sitä käytettiin myös vankilana, naisten kasvatuslaitoksena ja hullujenhuoneena.

Nykyään tuon suuren viinitilan tärkeimmät rypälelajikkeet ovat Riesling ja Spätburgunder. Luostarikerroksella tutustuimme maukkaisiin viinilajeihin. Kierroksen päätteeksi nautimme lounaan, jonka jälkeen jatkoimme matkaa Rüdesheimiin. Siellä majoituimme koko matkan ajaksi idylliseen Ringhotel Centraliin.

Pitkien yöunien jälkeen lähdimme tutustumaan Mosel-joen laaksoon. Bernkastel-Kuesin kaupungissa lounastimme Weingut Dr. Pauly-Bergweilerin viinitilalla, joka on ollut saman suvun hallussa jo viiden sukupolven ajan. Luonnollisesti maistelimme tilan viinejä. Teimme risteilyn Mosel-joella ja lopulta päädyimme jopa samalle rannalle meitä odottavan bussin kanssa!

Rüdesheimin kaupunkiin tutustuessamme pääsimme nauttimaan paikallista erikoisuutta, Rüdesheimer Kaffea. Siinä parin sokeripalan päälle kaadettu Asbach Uralt-brandy liekitetään, sammutetaan kahvilla, ja kruunataan runsaalla kermavaahdolla. Tuota brandyä tuotiin myös tuliaisiksi.

Seuraavana päivänä lähdimme Rheiniristeilylle. Joen molemmilla puolilla oli jyrkästi nousevia viiniviljelmiä ja keskiaikaisia kivilinnoja. Kuuluisin paikka oli korkea Lorelein kallio, josta kansantarinoiden mukaan noituudesta syytetty Bacharachin neito heittäytyi kuolemaan surren mene-

tettyä rakastettuaan. Kalliolla hänen henkensä sitten lauloi ja tyttö/merenneito pitkiä hiuksiaan sukien lumosi laivojen kapteenit ohjaamaan purtensa murskaksi kallioon. Me selvisimme onneksi haaksirikotta.

Näimme myös Bingenin hiiritornin, joka kätki karnean tarinansa. Sen jälkeen kiipesimme vielä Marksburgin keskiaikaiseen linnaan ritareita ja kidutuslaitteita ihmettelemään. Koblenzin kaupungissa Mosel- ja Rheinjokien yhtymäkohdassa pääsimme hieman shoppailemaan.

Suomen eduskunta oli valinnut 9.10.1918 prinssi **Friedrich Karl von Hessenin** Suomen kuninkaaksi ja sen kunniaksi oppaamme Merja järjesti yllätysvierailun hänen sukunsa viinitilalle. Meitä odotti Prinz Hessenin kuohuviini, jonka etiketissä komeilee Suomen lippu. Maistelimme lisäksi todella maukasta 30 vuotta vanhaa viiniä.

Johannisbergin linnassa pääsimme vierailemaan valtavaan viinikellariin. Paikan erikoisuus on Spätlese, jalohomeviini, jota jopa Goethe oli lomillaan nautiskellut.

Viimeisen päivän vietimme Heidelbergin yliopistokaupungin nähtävyyksiin tutustumalla.

Lämpöiset kiitokset asiantuntevalle ja mukavasti tarinoivalle Merjalle sekä taitavalle kuljettajallemme. Matkan kruunasi koko viikon jatkunut aurinkoinen hellesää.

Arja Jääskeläinen, teksti ja kuva

Suomen kuninkaaksi valitun Hessenin prinsin kuohuviinissä komeilee Suomen lippu.

Helena Hannu

Johannisbergin linnan pihalla ryhmityimme yhteiskuvaan.

Punajuuriunelma

Noin 15 palaa

- 1–2 punajuurta (1,5 dl raasteena)
- 3 kananmunaa
- 1,5 dl sokeria
- 1 dl perunajauhoja
- 0,5 dl kaakaojauhetta
- 1 tl leivinjauhetta

Täyte

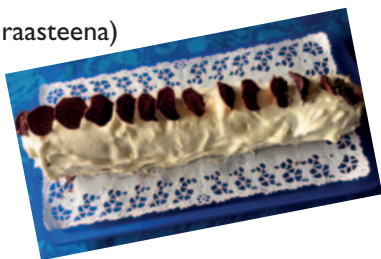
- 1,5 prk (200 g) vaniljarahkaa

Kuorrutus

- 1 dl kuohukermaa
- 0,5 prk (200 g) vaniljarahkaa
- 1 rkl sokeria

Lisäksi

- 1 rkl hienoa sokeria

1. Kuumenna uuni 200 asteeseen. Kuori ja raasta punajuuret hienoksi.
2. Vaahdota kananmunat ja sokeri sähkövatkaimella kuohkeaksi. Sekoita kuivat aineet keskenään. Siivilöi jauhoseos vaahtoon ja sekoita varovasti. Kääntelee punajuuriraaste lopuksi varoen joukkoon. Levitä taikina leivinpaperilla päällystetylle uunipellille ja paista uunin keskitasossa noin 8 minuuttia.
3. Anna pohjan jäähtyä hetki ennen kumoamista. Ripottele sokeria puhtaalle leivinpaperiarkille. Kumo pohja sokerin päälle ja irrota paistopaperi varovasti.
4. Levitä täyte torttupohjalle ja kääri levy tiiviiksi rullaksi.
5. Vaahdota vispikermää. Kääntelee rahka ja sokeri kermavaahdon joukkoon. Lusikoi kuorrute kääretortun päälle.

Koristele torttu punajuurilastuilla.

Kuivaa koristeeksi punajuurilastuja 125-asteisessa uunissa noin 45 min.

Tällä kertaa valmistettavaksi valitsin kaksi ruokaa, joiden raaka-aineena on vuoden juurikasvi eli punajuuri. Täytyi ihan uteliaisuudesta kokeilla miten punajuuri sopii kääretorttuun. Hyvin tuntui sopivan. Punajuurilaatikko on perheessämme joulun ajan lisäke. Tämän reseptin valinta perustuu sen helppouteen, ainoat sotkevat asiat ovat kuoriminen ja raastaminen. Joulun aikaan sukulaiset tapaavat ja usein vieraiden joukossa on myös kasvisyöjiä. Heitä varten teen kaikille maistuvia Härkis-falafelleja. Toivotan kaikille lukijoille oikein Rauhalista Joulua ja kaikkea hyvää vuodelle 2019.

Riitta Ristola

Punajuurikiusaus

- 6 raakaa punajuurta
- 2 sipulia
- 2 dl ruokakermaa
- 1 dl maitoa
- 0,5 dl rikottuja ohrasuurimoita
- 0,5 tl suolaa
- 1 paketti aurajuustoa

Kuori ja raasta punajuuret. Kuori ja hienonna sipulit. Kuumenna kerma-maitoseos kattilassa, lisää aurajuusto murusina. Kuumenna sekoittaen, kunnes juusto sulaa.

Voitele uunivuoka ja sekoita siinä kaikki ainekset keskenään. Lisää suurimot raakoina ja sekoita. Kypsennä 174 asteessa 2 tuntia. Sekoita muutaman kerran paiston aikana. Jos pinta tummuu liikaa, peitä vuoka esim. foliolla loppukypsennyksen ajaksi.

Härkis-falafelit

- 1 punasipuli
- 2 valkosipulinkynttä
- 1 pkt (250 g) Härkis-härkäpapuvalmistetta
- 0,5 dl hienonnettua persiljaa
- 2 rkl sitruunamehua
- 1 tl juustokuminaa
- 0,5 tl suolaa
- 0,5 tl chilijauhetta
- 0,5 tl paprikajauhetta
- 0,5 tl currya
- 1 tl leivinjauhetta

Kuori ja hienonna sipulit. Lisää sipulit ja muut ainekset tehosekoittimeen ja hienonna massa tasaiseksi. Voit tehdä sen myös sauvasekoittimella. Muotoile seoksesta öljytyin käsin pyöryköitä ja paista ne pannulla öljyssä kullannruskeiksi. Tarjoile esimerkiksi juuressoseen ja salaatin kera.

Iltasadut auttavat rauhoittumaan

Maijaliisa Dieckmann
Metsäkeiju Siiri Sinisiipi — iltasatuja
 Nidottu, 100 sivua
 Avain, 2018

Siiri Sinisiipi on hyväsydäminen metsäkeiju, joka auttaa mielellään niin eläimiä kuin ihmisiäkin. Siiri kuiskailee neuvoja lasten korviin, lennättää hopeapölyä kirjeiden ylle, puolustaa kiusattuja ja on paikalla silloin kun sydämessä on salaisia murheita.

Vaan mitä tekee Siiri, kun mökin ukko haluaa voittaa lotossa? Ja millä perusteella sadun prinssi valitsee nykyprinssin? Mikä taika pelastaa pienen Kasperin juhannuksen, kun vanhemmat eivät olekaan enää yhdessä?

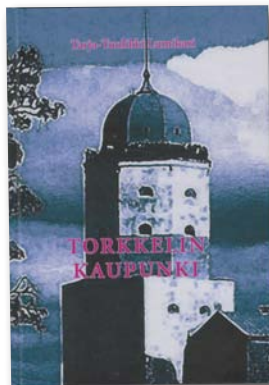
Yhdessä koettu iltasatuhetki on korvaamaton. Kuuntelevan lapsen on helppo heittäytyä tarinan maailmaan. Hänen sanavarastonsa ja lausetajunsa rikastuvat, mutta tärkeintä on kuitenkin olla tarinan äärellä. Kirjan sadut käsittelevät lempeästi lasten kohtamia arkisia ja hankaliakin tilanteita, kuten kiusaamista, erilaisuuden kohtaamista tai vanhempien avioeroa.

Juuri tällaisiin yhteisten pohtimisen ja rauhoittumisen hetkiin kirjan Siiri Sinisiiven sekä satulolentokomppanien tehtävä on tarkoitettu.

Historiallisista lasten- ja nuortenromaaneista ja hupaisista alakoulu- ja ahmimisikäisten kirjoistaan tunnettu kirjailija Maijaliisa Dieckmann on lukenut uneen iltaisin niin omat poikansa kuin kaikki viisi lastenlastaan. Myös luokanopettajana hän on lukemalla välittänyt oppilailleen kielen rikauden ja kirjoitetun sanan taian.

Teoksistaan Maijaliisa Dieckmann on saanut useita tunnustuksia; mm. Tauno Karilas-, Topelius- ja Arvid Lydecken -palkinnot.

Kirjaa saa hyvin varustelluista kirjakaupoista, verkkokaupoista sekä tekijältä. Kustantajan hinta kirjalle on 29 euroa. Kirjailijan yhteystiedot: Maijaliisa Dieckmann, ml.dieckmann@pp.inet.fi, 040 506 2032.

Kuvitelma nykysuomalaisesta Viipurista

Tarja-Tuulikki Lumikari
Torkkelin kaupunki
 Sidottu 430 sivua
 Omakustanne, 2017

Romaani lähtee oletuksesta, että Pariisin rauhansopimuksessa Viipuri olisi jäänyt Suomelle. Suomen toiseksi suurin kaupunki eläisi edelleen vahvana kulttuurikaupunkina, kuten se on historian saatossa elänyt. Romaanissa kaupunki on vähintään yhtä tärkeässä osassa kuin romaanissa kuvatut henkilöt.

Perheen äiti Malla on Klassisen lyseon lukion äidinkielen lehtori, joka arkkitehtimiehensä kanssa elää kahden pienen lapsensa ja koiran kanssa nykypäivän Viipurissa kiireistä elämää. Perheen isä vetää Guggenheimin taidemuseon rakennushanketta Havinlahden rantaan.

Romaanin teksti on elävää ja se juoksee helpolukuisesti. Kirjoittaja saa henkilöhahmoihin luonnetta ja lastenkin kuvaus on lämpimän uskottavaa.

Romaanin kirjoittaja, Tarja-Tuulikki Lumikari ei käynyt romaanin tapahtumapaikalla ennen kirjoittamista.

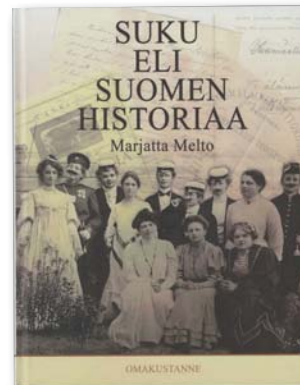
Tällainen lähestymistapa on vaatinut valtavaa etukäteisperehtymistä. Hän on käyttänyt vanhoja Viipurin karttoja, valokuvia, kirjallisuutta ja tutustunut tarkoin Etelä-Karjalan museossa, Lappeenrannassa olevaan Viipurin pienoismalliin.

Tarja-Tuulikki Lumikari kertoo halunneensa tarkistaa faktoja ennen kirjan painamista ja siksi hän matkusti turistiryhmän mukana Viipuriin. Hän käveli kaupungissa omin neuvoin. Se tuntui hänestä tutulle. Käsilaukussa ollutta karttaa hän ei tarvinnut kertaakaan. Viipuri-tuntijatkaan eivät ole löytäneet kirjasta asiavirheitä.

Torkkelin kaupunki -teos päättyi tavalla, johon kirjan lukeneet ovat toivoneet jatkoa. Sitä on Lumikarin mukaan tulossakin.

Kirjaa voi tilata tekijältä sähköpostilla lumituu- likki@hotmail.com tai puhelimitse 050 524 0256 (varmimmin iltaisin) tai tekstiviestillä. Kirja maksaa 22 euroa plus postikulut.

Anneli Rajaniemi

Sukupuun oksia kiipeämässä

Marjatta Melto
Suku eli Suomen historiaa
 Sidottu, 250 sivua
 Books on Demand, 2017

Marjatta Melto on rakentanut tiheän sukupuun tutkiessaan isänsä vanhempien sukutaustoja. Isoisä eli pappi oli Berndt Robert Söderberg, sittemmin Etelävuori ja isoäiti eli mamma Hilda Venäläinen.

Hän on koonnut tutkimuksen kolmesta päähaarasta. Ensimmäinen tarkastelee pappi isoäidin kansainvälistä taustaa. Siihen kuuluu suomalaista ja ulkomaista aatelia ja sivistyneistöä.

Toisessa päähaarassa Marjatta Melto tutkii pappi isoisän lasinpuhaltajasuvun tuloa Ruotsista Suomeen ja suvun vaikutusta lasiteollisuuden alkamiseen ja kehittymiseen maassamme.

Kolmas päähaara käsittelee isoäidin eli mamman suvun historiaa Kaakkois-Suomessa Luumäellä. Siellä historian saatossa itäinen raja on siirtynyt rauhansopimuksissa linjattuna useaan otteeseen, joten suku on ollut niin Ruotsin kuin Venäjänkin hallinnon piirissä.

Tutkimuksessaan Marjatta Melto ei tutki pelkästään suvun juuria, vaan kietoo ne vahvasti Suomen historiaan. Käsitteilytapa auttaa ymmärtämään miksi ja miten suvussa on eletty kunakin aikana. Toisaalta isovanhempien esi-isät ja -äidit ovat antaneet oman panoksensa maamme historiaan.

Kartoin on selkeytetty suvun maahanmuuttoa ja asumista sekä suvulle tärkeiden lasitehtaiden sijaintia Suomessa.

Kirjan lopussa on selkeä lähdeluettelo ja kaksi laajaa liitettä. Toinen niistä koskee lasinpuhaltajasuvun laajenemista toinen sukulaisverkostoa lasitehtaissa.

Kuvat ovat Marjatta Melton arkistosta. Olisi ollut hyvä, jos kuvissa olisi ollut kuvatekstit. Etenkin mainio kansikuva olisi kaivannut selvitystä. Siinä vuosisadan vaihteen ylioppilastytöt hassuttelevat. Viiksekäs mies takarivissä, kolmas oikealta, on pappi sisko Alma Söderberg. Hän toimi kansakoulun opettajana Loviisassa. Toisessa kuvassa kirjan lopussa ovat keskushenkilöt mamma ja pappi.

Teos on kaiken kaikkiaan ansiokas työ, joka avaa näkemyksiä Suomen historiaan uusista näkökulmista. Kirjaa myydään erihintaisina useissa verkkokirjakaupoissa, myös kustantamo BoD:ssä.

Anneli Rajaniemi

Aina parhaassa iässä

Kuntoloma

Tanhuvaarassa

18.–22.3.2019 (ma–pe)

Seniориopettajilla on mahdollisuus osallistua kuntolomaan Tanhuvaaran Urheiluoipistolla Savonlinnassa. Tarjolla on liikunnallisia elämyksiä upeissa maisemissa mm. monipuolista jumppaa ja tanssia, ulkoliikuntaa, seniори-ikäisten pelejä, luentoja ja muuta mukavaa. Liikuntaa tukee hyvä ruoka (täysihoito) ja leppoiset yhteiset illat. Yhtenä iltana loman aikana myös rantasaunailta. Tulopäivänä on tulokahvi (klo 14.00) ja päivällinen, lähtöpäivänä aamiainen ja lounas.

Hinta 315 €/hlö kahden hengen huoneessa (aveceilta sama hinta), yhden hengen huonelisä 35 €/vrk.

Ilmoittautumiset 15.2.2019

mennessä Tanhuvaaraan
puh. 044 715 0408 tai
jaana.tervonen@tanhuvaara.fi.
Tanhuvaaran Urheiluoipisto,
Moinsalmentie 1042,
57230 Savonlinna,
puh: 015 582 0000
info@tanhuvaara.fi

Seniориopettajien kevätviikot

Lapland Hotels Ylläskaltiossa Ylläksellä 2019

Hiihtoviikot ovat suosittuja, tee oma varauksesi ajoissa.
Ilmoittautumiset viimeistään 31.12.2018.

HUOM!

Sähköinen ilmoittautumislinkki sulkeutuu, kun hiihtoviikot ovat täynnä.

Hiihtoviikkojen ajankohdat:

23.3.–30.3.2019

TAI

30.3.–6.4.2019

Majoitus saunallisissa kahden hengen tai neljän hengen parvellisissa hotellihuoneissa.

532 €/henkilö/2-hengen huoneessa/viikko
672 €/henkilö/1-hengen huoneessa/viikko
483 €/henkilö/3 henkilöä huoneessa/viikko
441 €/henkilö/4 henkilöä huoneessa/viikko

Majoituspaketti sisältää majoituksen saunallisessa hotellihuoneessa 7 vrk, runsaat aamiaiset sekä puolihoitopäivälliset, Lapland Hotels Äkäshotellin minikylpylän ja kuntosalin vapaan käytön sekä viihderavintolan iltaiset tanssiliput. Hotellien välinen etäisyys noin 850 metriä.

Lisäksi Ylläs Skin rinnekeskuksesta hissiliput seniорien erikoishinnoin ja -50 %:n alennus normaaleista lasketteluvälineistä.

Varaukset

Lapland Hotels Ylläskaltio
yllaskaltio@laplandhotels.com
puh. 016 552 000

tai linkistä:

https://www.lyyti.in/Seniориopettajat_Yllaksella_233_303_ja_303642019_4235

KUNTOILUN KULMAKIVET:

- Aloita verrytellen – lopeta venytellen
- Käytä lihaksiasi – tarvitset niitä
- Harjoita sydäntäsi – 3 x 30 minuuttia viikossa riittää
- Kuntoile – hikoile ja hengästy

Viikossa on 336 puolituntista – käytä niistä 3 kuntoiluun

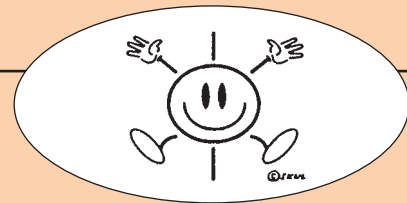

Kuntosuorituksesi riittää puolen tunnin liikuntasuoritus päivää kohden.

Merkintälyhennyksiä:

Hiihto = H	Palloilu = P	Juoksu = J	Suunnistus = SU
Luistelu = L	Soutu = S	Pyöräily = PY	Kuntoliikunta ryhmässä = KR
Uinti = U	Voimistelu = V	Kävely = K	Kuntosali = KU Muu = M

Kortti on voimassa vuoden 2019 loppuun.
Palauta täytetty kuntokortti tammikuun 2020 loppuun mennessä osoitteeseen
Opetusalan Seniорijärjestö OSJ, Rautatieäisenkatu 6, 00520 Helsinki.
Kuoreen merkintä "Kuntokortti".
Kuntokortti osallistuu OSJ:n palkintojen arvontoihin.

KUNTOKORTTI
2019

Nimi

Osoite

[illegible]

Kun olet ratkaissut ristikon, poimi numeroiduista ruuduista kirjaimet numerojärjestyksessä ja kirjoita niistä muodostunut sana postikorttiin. Lähetä kortti 15.1.2019 mennessä osoitteella **Anneli Rajaniemi, Kytöpolku 33 00740 Helsinki.**

Kerro ratkaisun yhteydessä nimesi, puhelinnumerosi ja/tai

sähköpostiosoitteesi sekä kotiosoitteesi mahdollisen palkinnon lähettämistä varten. Oikein vastanneiden kesken arvotaan pikku palkintoja kolmelle oikean vastauksen lähettäneelle.

Oikea ratkaisu ja voittaneiden nimet julkaistaan Seniori-
opettajan numerossa 2/2019. Ristikön on laatinut Brigitta Kalpa.

**Länsi-Uudenmaan Senioriopettajat ry –
Västra Nylands Seniorlärare rf**

Yhdistyksemme vuosikokous pidetään **torstaina 14. helmikuuta 2019 klo 14.00** Punakanelin kokoustiloissa, Suurlohjankatu 21–23 Lohja. Esillä sääntöjen 7 §:n mukaiset asiat. Kahvitarjoilun järjestämiseksi ilmoittautumiset sihteerille 8. helmikuuta mennessä.

Hallitus

Vantaan senioriopettajat ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään keskiviikkona **13.2.2019 klo 13** Tiedekeskus Heureka, osoite Tiedepuisto 1, 01300 Vantaa. Kokouksessa käsitellään sääntöjen 7 §:ssä mainitut asiat. Yhdistys tarjoaa lounaan klo 12 Heurekan ravintolassa. Tervetuloa!

Hallitus

Läntisen Keski-Suomen senioriopettajat ry

Yhdistyksemme vuosikokous pidetään torstaina 14.2.2019 Keuruun kulttuuritalo Kimaran lämpiössä klo 13.00. Käsitellään sääntöjen 7 §:n mukaiset asiat ja valitaan edustajat OSJ:n vuosikokoukseen. Ennen vuosikokousta esiintyy laulaja ja kitaristi Ami Varjotie, jonka jälkeen kahvit. Tervetuloa!

Hallitus

Totuus tulee lastenlasten suusta

Saamme Oscarilta tarpeellisia ohjeita ruotsinmatkalle. – Ulkomaille mennään niin, että kaupan kohdalla käännetään vasemmalle ja sitten ajetaan suoraan vähän matkaa ja sitten oikealle. Silloin ollaan ulkomailla, mutta vaarana on, että joutuu Norjaan.

Sylvia 7 v. kertoo – Olen perinyt silmät isältä ja hiukset äidiltä. Toppatakin olen perinyt naapurilta.

Ilkka 11.3.1913

Alkukoulunopettajayhdistys

Pönnistuksen vuosikokous oli ilmoitettu pidettäväksi Kurikassa Tuiskulan alkukoululla sunnuntaina helmikuun 23 p:n. Mutta käsittämättömästä syystä loisti yhdistyksen jäsenten enemmistö poissaolollaan, josta syystä läsnä olleet yhdistyksen jäsenet päättivät vielä kerran pyytää yhdistystä kokoontumaan Kurikkaan Kurikankylän alkukoululle tulewan maaliskuun 22 p. päivänä eli siis lauantaina kello 11 a. p. Toivottavasti yhdistyksen jäsenet pitävät vielä tervetuloisuutenaan saapua kokoukseen saattaakseen virkeämmäksi viime aikoina laimenneen yhdistyksen toiminnan, jolla on suuri merkitys kasvatukselliseen työhömme nähdessä.

• MATKAT • MATKAT • MATKAT • MATKAT • MATKAT • MATKAT •

KULTTUURIMATKA LYONIIN 8.–12.4.2019

Lähde Ranskan ruokapääkaupunkiin, Lyoniin. Kaupunki on monipuolinen kulttuurin, kulinarismen ja viinin kaupunki.

Kävelykierroksella tutustutaan Lyonin vanhaan kaupunkiin, joka on Unescon maailmanperintökohde. Venetsian jälkeen se on laajin renessanssiajan alue Euroopassa. Pääset kulkemaan kapeita käytäviä talojen läpi kadulta toiselle. Näet myös maailmankuulun goottilaisen Saint-Jean katedraalin astronomisine kelloineen.

Kaupunkia leimaa kaksi kukkulaa, joista toisella sijaitsee suuri marmorinen basilika Notre Dame de Fourvière. Kukulalle vie hammasratasjuna. Toisella kukkulalla sijaitsee 1800-luvulla kuuluisia silkkitehtaita.

Läheisellä Beaujolais'n viinialueella tutustutaan Le Château de Juliénas -viinitilaan. Lisäksi puolipäiväretki tehdään kauniiseen keskiaikaiseen Pérouges'n kylään.

Majoitus on koko ajan Hôtel Citadines Presquille, www.citadines.com

Matkan hinta on 1590, kun ryhmässä on 20 lähtijää. Yhden hengen huonelisä 280.

Edestakainen lento Finnairilla Geneveen, jossa suomenkielinen opas vastassa ja tilausbussilla kuljetus Lyoniin, 150 km.

Lennot 8.4. AY 1531 klo 8.05–10.05 Helsinki–Geneve, ja paluu 12.4. Geneve–Helsinki: AY 1534 klo 19.00–22.55.

Varaukset Kon-Tiki Tours/Matkaseniorit 09 466 300 tai spilmoittautumiset@kontiki.fi tai verkkokaupassa www.kontiki.fi Matkan tarkempi kuvaus Senioriopettajan 4/2018 takakannessa.

TIEDONHALUISTEN SENIOREIDEN MATKAKERHO

– yli 30 vuotta matkapalveluja senioreille –

OHJELMASSA KEVÄÄLLÄ ja KESÄLLÄ 2019

TAIDE- ja OOPPERAMATKA MILANOON 4.–8.3.

Tämä viime syksylle suunniteltu matka siirrettiin keväälle. Mukana upealla matkalla on **Markku Piri**, joka on rekrytoinut milanolaisia ystäviään vastaanottamaan ryhmämme. Matkaan sisältyy taidekohteiden lisäksi oopperassa käynti ja retki Verdin kotikunnille. Varaukset mahdollisimman pian tai 30.12. mennessä.

PO-JOKI ja VENETSIAAN LAGUUNI -risteily 8.–14.4.

Lennämme Venetsiaan ja nousemme MS Michelangelo-nimiseen laivaan. Kohteena laguunin kauniit ja kuuluista saaret Murano, Burano ja lisäksi meille esitellään esim. Venetsiaa, Bolognaa, Veronaa ja Polesellaa. Lopuksi tutustumme Triesteen, josta paluulennot. Varaukset mahdollisimman pian tai 10.1. mennessä

KIERTOMATKA TARUJEN ja HISTORIAN PERSIAAN 26.4.–6.5.

Lennot ovat Teheraniin, josta kiertomatkamme maan historiallisiin kohteisiin jatkuu. Asumme *** hotelleissa, joita on ainakin 4. Maasto ei ole ihan helppokulkuista, mutta kohteet ovat ainutlaatuisen mielenkiintoisia. Kadut ovat erilaisia kuin ne, joihin olemme tottuneet. Teemme myös kotivierailuja. Varaukset pian tai viimeistään 10.1. mennessä.

SAKSAN PIKKUKAUPUNGIT ja PERINTEET kesäkuun alku

Tämä on linja-automatka: Lähdemme ensin laivalla Turusta Tukholmaan, josta jatkamme Malmöön ja sieltä Tanskan kautta Saksaan. Paluumatka tehdään toista reittiä Tanskan kautta. Päivämatkoilla pysähdymme mielenkiintoisissa kohteissa. Saksassa liikumme Hannoverin, Bremenin, Magdeburgin alueilla. **Esite valmistuu joulutammikuun vaihteessa.**

ETELÄ-NORJAN VUONOT ja MAISEMAT 28.7.–2.8.

Linja-automatka.

SKOTLANTI-TATTOO 11.–14.8.

Tiedustelut ja esitteet:

Matkakerhon toimisto puh. 050 522 4447/Irmelin Isokoski, s.posti matkakerho@naantalimatka.fi
Katsokaa myös sivujamme www.matkakerho.fi.
Matkat ovat osa Naantalın Matkakaupan senioritoimintaa.

KYLPEMÄÄN KEVÄISEEN EGERIIN 14.–19.4.2019

Idyllinen barokkikaupunki ja sen kylpylät kuumien lähteiden mineraalivesineen tekevät Egeristä ihanteellisen kylpylämatkakohteen. Budapestin lentokentällä odottaa suomenkielinen opas, joka vie ryhmän ensin keisarinna Sissin upeaan Gödöllön linnaan matkalla kohti Egeriä.

Oppaan avustuksella tehdään lääkärin kanssa hoitosuunnitelma kuutta kylpylähoitoa varten. Suolahuone, hotellin kylpyläosa-asto saunoineen ja altaineen sekä Egerin kylpyläalue ovat päivittäin halukkaiden käytössä.

Aamupäivien kylpylähoitojen jälkeen tutustutaan Egeriin kävelyretkellä ja Szilvásváradin Lipizza-museoon sekä nähdään vauhdikas hevosnäytös. Kokopäiväretkellä käydään Diósgyörin linnassa, tutustutaan Tokajin kaupunkiin ja maistellaan viinejä Rákóczin viinikellarissa.

Hotellina on tasokas Imola Platán ****. Finnairin edestakaiset lennot Budapestiin 9:35–10:55 meno ja paluu 11:40–15:00. Matka maksaa 1540 euroa, yhden hengen huoneen lisämaksu 295 euroa. Matkanjärjestäjä ja varaukset sekä lisätiedot: OK-Matkat Oy 09 2510 2050.

LUKIJAMATKA VALKO-VENÄJÄLLE 4.–11.5.2019

Vain lyhyen lennon päässä olet Valko-Venäjän pääkaupungissa Minskissä. Voit ihaila leveiltä bulevardeilta mahtipontisia rakennuksia. Ulkoilmamuseossa perehdytään kulttuurihistoriaan toisessa museossa II maailmansodan tapahtumiin itärintamalla. Bussimatalla tutustutaan Mirin ja Njasvižin palatsilinnoihin, jotka ovat Unescon maailmanperintökohteita.

Lähellä Puolan rajaa sijaitsevaan monien kulttuurien Brestiin tutustumme puolen päivän kierroksella. Białowiežan metsän kansallispuistoon, jossa helppokulkuisella reitillä näemme aita-uksessa mm. visenttejä. Tutustumme Grodnoon ja Augustówin kanavaan, joka rakennettiin Aleksanteri I:n käskystä. Kiertomatkamme päätteeksi palaamme 2 yöksi Minskiin. Minskin hotelli on tasokas **** Double Tree by Hilton. Brestissä Hermitage-hotelli (****), Grodnossa Neman-hotelli ***. Majointa 2-hengen huoneissa, puolihoito. Suomalainen matkanjohto.

Lennot Finnairin koneella 7:45–9:00 Minskiin ja paluu 9:40–10:55 Helsinkiin. Matka maksaa 1.790 euroa, yhden hengen huonelisämaksu 440 euroa. Matkanjärjestäjä Olympia Kaukomatkat-toimisto antaa lisätietoja. Ilmoittautumiset p. 09 696 2770 tai olympia@olympia.fi

HYVÄ
JOULUMIELI
KERÄYKSESSÄ MUKANA
2018

Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ei lähetä
tänä vuonna joulukortteja, vaan järjestö
on lahjoittanut joulumuistamisrahat
Hyvä joulumieli -keräykseen.

*Senioriopettaja-lehti
kiittää lukijoitaan ja yhteistyökumppaneitaan
kuluneesta vuodesta sekä toivottaa hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta.*